

ראיון עם יוסף אלמוג
15 ביוני 1994
פרוייקט תיעוד תולדות חיל הים
מראיינת: דניאלה רן

נולדתי בפולין, הגעתי לארץ בגיל 12 ומשהו, בשנת 1936, והתחנכתי פה בארץ. סיימתי בית-ספר, הייתי בתנועת-נוער, סיימתי תיכון מקצועי "מונטיפיורי" בתל-אביב והייתי באגודת ספורט "הפועל", בימייה של הפועל, אליה הגעתי מה"נוער העובד". הסיבה היתה "הפועל", הימייה של "הפועל", גייסה אנשים תנועת נוער, לקראת, מה שחלק מהאנשים שהיו בימייה של "הפועל", עיקר המדריכים עסקו בה"העפלה". אנחנו אז, כשגוייסנו, אנחנו כשהלכנו ל"ימייה" לא ידענו על כך, אז הלכנו לשייט בחתירה וכדומה.
 1939- עברתי קורס מדריכים ב..הימית, בהדרכתו של טנקוס שמואל, שבעתיד היה מפקד חיל-הים.

בסוף 1942 התגייסתי, התנדבתי ל"פלי"ם", אחרי גמר בית-הספר, בגמר התיכון, התנדבתי ל"פלי"ם" והתחלתי לשרת פיזית במרץ 1943, בקורס מפקדי-סירות השני שהיה. לא התקבלתי לקורס הראשון כי היו הרבה מאוד מועמדים ב-1942, ומאז אני הייתי ב"פלי"ם" עד אפריל 1948, כשהעבירו את כל הקבוצה של ה"פלי"ם" לשיירות הימי לחיל-הים.

ב"פלי"ם" עסקתי בהדרכה, עד נובמבר 1945. בנובמבר 1945 עם הגעתה של האוניה 'ברל כצלסון', נתפסתי עם הכיתה שלי (שתי קבוצות), וישבתי בלטרון על כך כחצי שנה. אחרי שהשתחררנו מלטרון יצאתי לחו"ל, עבדתי בצרפת ב"עליה ב".

עבדתי בצרפת במסגרת, קרוב לשנה, בהכנת אוניות לקראת ה"העפלה".
 ש. הכנה פיזית שלהם?

ת. הכנה פיזית שלהם. תחת פיקודו של אדון נחמד מאד, ששמו גדעון שוחט, עליו השלום, איש כפר גלעדי ששירת בחיל-האוויר הבריטי, והוא עבד ב"העפלה" כאיש שעסק בהכנת האוניות.

ב-1947, באוקטובר 1947 הגעתי לארץ כמפקד אוניית מעפילים ששמה "מדינת היהודים", אותה הכינותי בעצמי לה"העפלה". מיד אחרי שהגעתי לארץ, כעבור שבועיים חזרתי חזרה לצרפת, בעיקר עבדתי בצרפת, והגעתי עוד פעם לארץ ב-26 לאפריל כמפקד אוניה ששמה "נחשון", "נחשון הקסטל". באוניה זו עשיתי שתי נסיעות, באמצע הדרך העברנו אנשים מאוניה לאוניה. אבל אני הגעתי לארץ פעם שנייה עם האוניה הזו ששמה אז "נחשבון הקסטל".

ש. נחשון הקסטל?

ת. כן, נחשון הקסטל, על שם פעולת "נחשון".

זה היה מספר ימים אחרי כיבוש חיפה, וכשהגענו לחיפה, אגב, קוריוז, יש לי אפילו תמונות, שקיבלתי אותן, הן במוזיאון כמובן, מאחד מקציני, מאחד מהקצינים הבריטים שצילם את מה שאני ראיתי, הוא צילם את זה מהאוניה שלו, מהמשחתה שלו. אלפים של בורחים ערבים ...

ש. בסירות?

ת. לא. עדין לא בסירות. על הרציפים. אני חשבתי שזה מעפילים, ולא ידעתי מה זה. זה היה קוריוז ממש. כשירדנו כבר לחוף, אז התברר לנו שקיבלנו את האינפורמציה הנכונה מהחבר'ה שלנו.

נהוג היה, אחרי שמפקד האונייה מגיע עם האונייה שלו, ולא משנה אם האונייה נתפסת או לא נתפסת, הוא מגיש דו"ח על הפעולה שלו. זה היה אז. ובדו"ח נכתב כל דבר: איך היה, מה היה, מה ההצעות, מה הנתונים וכו' וכו'. אני כתבתי דו"ח על הנושא הזה של "מדינת היהודים" ואחר-כך גם על "נחשון".

כשמפקד האונייה ירד מן האונייה התיצב בחיפה, הורידו אותו בהסתר, לא כולם הלכו לקפריסין, אני למשל לא הלכתי לקפריסין, כי אמרו לי, אתה מגיע לארץ, יש לנו תכניות אחרות. כשהגעתי ב-26 לאפריל, ירדתי לחוף, הגעתי לבית סולל-בונה", שהיה המרכז של ה"העפלה" אז, דוד נימרי הידוע בכינויו 'דוידקה', ישב אז שמה.

כשבאתי והתיצבתי באותו יום, בשעות אחה"צ, נאמר לי, אתה מחר לא הולך הביתה, אלא אתה נוסע לתל-אביב - אמנם הייתי תל-אביבי - ומתייצב במלון "הגליל" בשירות הימי. יש חיל-הים.

ת. זה היה ברחוב הגליל במלון "הגליל". זה היה הימים הראשונים. כמובן התייצבתי שם ונדע לי מפי, החבר'ה שלנו, שזו היתה המינהלה של החייל, ישבו שם סמק ושמואל ינאי, זכאי עליו השלום, משה רבינוביץ עליו השלום, אני לא זוכר אם דוד'לה כבר היה שם או לא. רגע, השמות.

ש. מי זה דוד'לה?

ת. דוד'לה זה דוד בן-חורין. ונמסר לי, נמסר לי על ידי סמק, למה סמק? סמק היה מפקד הפלוגה, הפלוגה הימית, האחרון, ואותו העבירו עם כל הפלוגה לחיל-הים.

קיבלתי ממנו הוראה להתייצב מחר-מחרתיים, זאת אומרת, כעבור יום-יומיים בחיפה, בבסיס חיפה, שמפקדו היה אז קיפי - אריה קפלן, ואיש ששמו גרישה שינקמן, שהוא ניהל את העסק הזה מטעם "המוסד לעליה ב".

ש. מה הוא ניהל?

ת. הוא ניהל את הנושא ששמו "ההעפלה", ועם הקמת חיל-הים הוא היה האיש שבחיפה, האיש, בוא נאמר, האיש של המימסד. קיפי נתמנה, כמה שאני זוכר אותו, הוא נתמנה להיות מפקד מחנה "שמך", מה שהיה, מחנה חיל-הים. בתקופה הזו הבריטים עוד ישבו ושלטו פה בחיפה, חיפה היתה מובלעת בריטית, הם ישבו פה בחיפה עד ל-30 ביוני 1948, ואני מדבר על אפריל 1948.

ש. מעניין התפקיד, איך אמרת שמו של איש "עליה ב". שינקמן?

ת. כן. גרישה שינקמן.

ש. כשהוא עבר לשירות הימי, מה היתה מהות התפקיד שלו? כי אני יודעת שהיה פה איזה ענין שבהתחלה על כל אונייה

ת. לא. לא. בלי קשר לאוניות. לא היה לו קשר לאוניות

ש. אז מה הוא עשה?

ת. המארגן של, אני לא ראיתי את המינוי שלו, אבל הוא היה אחד הבוסים, הוא אחר כך עזב כי הוא המשיך להתעסק עם הרכש, כי הרכש, לא במסגרת חיל-הים, אלא במסגרת ה"העפלה", אבל הוא היה מבין אלה הראשונים, שהפעילו את חיל-הים באיזור חיפה.

ש. מההיבט האירגוני?

ת. מההיבט האירגוני. הוא לא עשה, אולי קישר והביא את המבצעים ושילם כספים לאלה שתיקנו את האוניות ואני תיכף אגיע לאוניות. אבל לא היה לו קשר עם האוניות. הוא לא הפעיל אוניות. הוא כל הזמן היה מארגן במסגרת "ההעפלה". בתקופת "ההעפלה" הוא היה המארגן לצידו של דוידקה נימרי.

התייצבתי למחרת היום, כעבור יומיים, ב-29, ב-30 - לאפריל, לחיפה, לא למחנה "שמן", אלא לקומה ו', קומה שישית ב"סולל-בונה", ושמה קיבלנו, קיבלתי רשיון של פועל שעובד בחברת 'עוגן' כדי לעלות על האוניה. אני חוזר חזרה משפט אחד: כדי להבין, בתל-אביב נאמר לי, מונית להיות מפקד אוניה ולהכין אותה, את האוניה "מדינת היהודים", להכין אותה לקראת תפקיד של אונית מלחמה בחיל-הים, וכאן אני רוצה לחזור אחורנית:

אמרתי קודם, שכל מפקד, עם האוניה שלו, כשבא עם האונייה, הכין דו"ח, מי פירט יותר ומי פירט פחות. אני בדו"ח שכתבתי, כתבתי: אנחנו הכינונו את האוניה, וצריך להבין שזו היתה תקופה, שבכלל, כל חתיכת איזה שהוא דבר היה שווה כסף. כסף לא היה, אז השתמשנו, היינו מפרקים מהאוניה דברים כדי להעביר אותם לאוניות אחרות. ידענו, הבריטים תופסים את האונייה, אז הכל נגזל. באוניה שלנו, באותה אוניה, "מדינת היהודים", המכונאים, המכונאי הראשי היה גם כן איש "פלייס", אברהם מירון, כדאי שתשמע אותו, אברהם מירון, איתו הכינונו את האונייה בצורה כזו, שבלי כל בעיות אפשר להפעיל אותה, כמו שאומרים באנגלית, In no time, למה? אנחנו לא יודעים. וזה היה כתוב בדו"ח.

כל מפקד הגיש בגמר העבודה שלו, ב"העפלה", ובו הוא כתב מה דעתו, כל מיני בעיות שהיו לו. בדו"ח שלי, ואני מניח, שגם בדו"חות האחרים, לגבי אותן האוניות שבחרו אותן לחיל-הים, היה כתוב בדיוק מה מצבה של האונייה.

אגב, האוניות שנבחרו להיות אוניות בחיל-הים, אוניות ראשונות בחיל-הים, היו "מדינת היהודים", "ההגנה", "ווג'וד" וה"תקווה".

מה הסיבה? ששלושתן היו בשירות הצי האמריקאי. שירות האמריקאי, United States coast Guard "מדינת-היהודים" שמה הקודם היה "נורטלנד", היתה שוברת קרח וההנחה של ההנהלה, של אותן, השירות הימי, שהיתה מורכבת מאנשי ה"פלייס", בעיקרם אנשי "פלייס" והם הכירו את הנושא הזה, אז הם ידעו, הם ודאי סברו, שאוניות כמו אלה שהיו אוניות מלחמה בתקופת מלחמת העולם השנייה, הן לא היו גרוטאות לכל דבר.

ולכן כשהלכו לעלעל בדו"חות, לראות מי? איזה אוניה אפשר לקחת, וכאן אני חייב לומר, לחזור, ממה שאני יודע, בערבון, זה גם כתוב בהיסטוריה של חיל-הים, כשהלכו להקים את חיל-הים, את השירות הימי, מי שהיה אז, דוד בן-גוריון ז"ל, עליו השלום, שר הבטחון שבדרך, סבר שצריך להביא מומחים, והביאו מומחים, והיו המון מומחים, איך מקימים חיל-הים? כי לאף אחד מאיתנו לא היה מושג מה זה חיל-ים. אנחנו ידענו להפעיל אוניות, אנחנו זה - אני, ידידי כמו סמק וקיפי וכל אלה, ידענו להפעיל אוניות, להשיט אוניות, להלחם עם הבריטים עם אוניות כאלה, אבל לא כצי, לא כאוניות מלחמה. כאוניות שנושאות אנשים.

ש. גם ה'מלחמה' עם הבריטים לא היתה בדיוק מלחמה במובן המקובל.

ת. ודאי, לכן אני אומר, כאוניות שנושאות אנשים והם צריכים להיאבק, לא להלחם, להיאבק נגד הבריטים. זה למדנו, זה ידענו, זו היה המומחיות שלנו. אבל בין זה לבין הקמת חיל וזה ידוע לנו, אז היה ידוע לכולם אותו דבר, המרחק היה גדול אז. לכן הביאו מומחים. הביאו מומחים בצדק.

כמו שאני יודע, כל התכניות של המומחים, היו שלש או ארבע או חמש תכניות, כולם דיברו על וזה סביר מאד, שצריך לקחת חבורה של אנשים מוכשרים, צעירים וכו' וכו' לשלוח אותם לאיזה שהם בתי-ספר בחו"ל, ללמוד את התורה הזו, להתקשר עם איזה שהיא מדינה, לרכוש אוניות קטנות, יש כאלה שהציעו ספינות טורפידו, יש כאלה שהציעו משחתות, לקנות דברים כאלה, ותוך, בין חצי שנה לשנה אפשר להפעיל את חיל-הים.

אבל הצרה היתה התקופה. זה היה אפריל, מרץ-אפריל 1948, שאת חיל-הים, מי שחשב שצריך אותו, כבר היה צריך אותו יום קודם. לא בעוד חצי שנה-שנה, ואז היתה התכנית של הפלמ"ח, מטה הפלמ"ח. זו היתה תקופה שהיה מטה צה"ל, מטה ה"הגנה" ומטה ה"פלמ"ח". זה לא עוד היה צה"ל.

מטה ה"פלמ"ח" אמר: יש לנו פלוגה ימית, יש אוניות שהבריטים החרמו והן בנמל חיפה, אנחנו נבדוק איזה אוניה אפשר לתקן ולהפעיל אותה, אז כמו שלקחנו גרוטאות והפכנו אותן לאוניות עולים, לאוניות עולים לכל דבר, ניקח את אותן האוניות ונפעיל אותן, נשים עליהם נשק, מה שיש לנו בצה"ל, מה שיש לנו ב"הגנה", כשלב ראשון, והתכנית הזו, בלית ברירה, זאת התכנית שהתקבלה.

ואז, כשהלכנו לראות איזה אוניות, ועמדה פה שורה שלמה של קרוב לשישים אוניות, היו שישים וחמש, אבל מספר אוניות טבעו, שישים אוניות ביניהם כל אותן האוניות,

ש. איפה?

ת. איפה שהיום חיל-הים, איפה שהיום בסיס חיל-הים, זה נקרא "שורש שובר הגלים". בשורש שובר הגלים עמדו האוניות קשורות. הבריטים היו מסודרים מאד, קשרו את האוניות אחת ליד השנייה, וחברת "עוגן" טיפלה בהן כדי שלא תהיינה שריפות.

ש. מעין תחזוקה בסיסית?

ת. כן, אבל לא תחזוקה, שמירה על הקיים. לא תחזוקה. על הקיים, כדי שלא יהיו מחלות וכל מיני. הבריטים דאגו לכך. ממשלת פלסטינה דאגה לכך, כי הצי הבריטי ישב פה וכו' וכו' בנמל חיפה.

אז מה שנאמר לי, כשבאתי ב-27 או 28 למטה השירות הימי בתל-אביב, נאמר לי: נבחרו ארבע אוניות: "מדינת היהודים", "ההגנה", "ווג'וד" וה"תקווה", ואתה היית מפקד האוניה "מדינת היהודים", אתה, מכיוון שיש לך גם אפשרות, אתה גם עסקת בנושא הזה ששמו "הכנת אוניות", אני עסקתי בהכנת אוניות בצרפת, אתה תיסע לחיפה, אתה תעלה על האוניה, תקבל אנשים, תקבל בעלי-מקצוע מה שצריך, ותכינו את האוניה כדי שהיא תוכל להיות אונית מלחמה בחיל-הים. וזה מה שהיה.

ש. איך הרגשת?

ת. תראי, אנחנו לא היינו באופוריה. אנחנו עבדנו בעסק הזה.

ש. אבל ההרגשה להכין אותה להיות אוניה מלחמתית?

ת. ההרגשה, לא, אני אמרתי לך, כשבאתי ב-26 לאפריל לנמל חיפה, אני הייתי, אני לא יודע, הייתי כל-כך מרוגש, חיפה שוחררה, לא ידענו, לא ידענו את זה בים. לא ידענו את זה בים. שמענו פה נלחמו ושמה נלחמו. לא הכינו אותנו במידע על כל מה שנעשה בארץ. אבל כשהגענו פה לחיפה, וכשהוציאו אותנו מהסליק, באונייה, אז החבר'ה שלנו, פלוגת הנמל, ויוחאי עמד בראשה הרבה זמן, פלוגת הנמל, והם אמרו לנו: חיפה היא יהודית, היא ישראלית והבריטים שולטים בנמל ובהר הכרמל, ואנחנו, לא רק חיפה, עוד כל מיני ערים. חיפה, אז

כשראיתי לפני הצהריים, בבוקר, ראיתי המון ערבים, שלא הבינתי למה הם בנמל, אלפים של ערבים, הבינתי מה שקרה, והייתי מרוגש.

וכשבאתי באותו ערב, לבית "סולל-בונה", כשנאמר לי על ידי דוד נימרי, עליו השלום: "הסתימה ההעפלה בשבילך, אתה הולך לחיל-הים, כי אתה בחיל-הים עכשיו, כי הקימו את חיל-הים", אז כשהגעתי, כשאמרו לי אתה הולך להכין את האוניה, לחיל הים, למחרת היום, אז ההתרגשות כבר לא היתה. היתה כל הזמן התרגשות.

לא צריך לשכוח, אנחנו עסקנו בנושא, שכל פעולה, כל פעילות היתה מרגשת. בכל דבר, בים, באוניה, במחנות. כי הייתי גם מפקד מחנות מעפילים לקראת העליה לארץ. אז זו היתה הרגשה נפלאה, ללא ספק. אבל לא היינו באופוריה, אבל היינו בתהליך כזה. היינו בתהליך שהוא לא היה פתאום משהו מיוחד.

אני יצאתי מהארץ, אחרי שהגעתי עם "מדינת היהודים", הגעתי באוקטובר 1947, הסתובבתי קצת עם הצוות האמריקאי בארץ פה, הרגשנו כבר את המלחמה פה בארץ. זו היתה תקופה, שידענו, כולם ידעו כבר, שבאומות המאוחדות יחליטו על חלוקה, על חלוקת ארץ ישראל, על-פי הצעת ועדת החקירה האנגלו-האמריקאית, זה רק לא היה ידוע לנו מתי זה יבוא ומה יקרה. אז הכינו את פלוגת הנמל מבחינה בטחונית יותר בנמל חיפה, כן? ידעו שיקרה, ידעו שיקרה, וזה מה שקרה. זאת אומרת, ידענו שזה הולך לקרות, כשבאנו, חזרתי חזרה לצרפת, שמענו את זה ברדיו על ה-29 בנובמבר, כ"ט בנובמבר, זאת אומרת, היתה התרוממות רוח של כל הזמן. לומר את האמת, לומר את האמת, חצי שנה לפני זה אף אחד לא חלם שב-1948, איך אומרים? תפרוץ מדינת ישראל. תקום מדינת ישראל. לא חשבנו על זה.

היו אנשים שחשבו על כך, עובדה, עובדה שבסוף, מ-1947 החלו לקחת אנשים מאיתנו, לא לה"העפלה", אלא לרכש, מה שנקרא. לאוניות רכש. היו כאלה, בואי נאמר, בממשלה שבדרך, שראו את הנולד, שהנה, עומדים לקראת, ואם תהיה איזה שהיא החלטה כזאת וכזאת באו"ם, וזה יקרה. אם זה יקרה בעוד שלושה חדשים או בעוד חצי שנה, או בעוד שנה - לא ידעו. אני מניח שלא ידעו, זה קרה ב-29 בנובמבר. ידענו ש, אז התחילה המלחמה. ידענו שיש מלחמה, קיבלנו מידע, ובעוד כשנכנסתי לחיפה לא ידעתי שחיפה שוחררה. אז לא היה משהו מיוחד, כשאמרו לי, אתה עולה לאוניה "מדינת היהודים" - מכיוון שהיא נבחרה להיות אחת מאוניות החיל. זה לא רק האוניה הזאת.

האוניה "אחי ההגנה", ששמה בהעפלה היה "הגנה" נידמה לי, נמסרה לחברת "עוגן" לשיפוץ. ה"ווג'וד" נמסרה ל-Public Work ושם התארגנה, ב-Public Work התארגנה קבוצה של ישראלים, שהיו בצי הבריטי, שהם גוייסו לשירות הימי, לחיל-הים, "ההגנה" כן? והם הכינו את האוניה הזאת.

עלי הוטל להכין את האוניה "מדינת היהודים" וקיבלתי לעזרה את מספנות חברת "קירשטיין את גרינשפון", הם במפרץ, ואנחנו היינו אמורים להעביר להם דברים לתקן שלא יכולנו לתקן בעצמנו.

אז אני אחזור: "מדינת היהודים" ניתנה לנו, לטפל בעצמנו, כשקיבלנו לעזרה, לסיוע, מספנת חוף, שעסקה בנושא של תיקון אוניות "קירשטיין את גרינשפון", וה"הגנה" היתה בטיפולה של חברת "עוגן", ו"ווגווד" היתה בטיפולה של "מספנת חיל-הים שבדרך", כי היו בחורים שגוייסו למספנת חיל-הים והם עבדו ב-

Public Work

ש. קודם הם עבדו ב-Public Work?

ת. הם כל הזמן עבדו שם.

ש. כהמשך

ת. הם המשיכו, כן. וה"תקווה" אני לא זוכר, אני לא יודע מי טיפל בה. אבל היה גם כן אחד מאלה שהיו על האוניה הזו, כי ההערכה היתה, ההנחה היתה, מי שמכיר את האונייה, ידע יותר טוב מאשר כל בעל, מינוי שיביאו אותו אל האונייה הזו, הוא מתמצא, הוא ישב כשהכינו את האונייה הזו במסגרת ההעפלה, או באיטליה או בצרפת. הוא מכיר את האונייה, כפי שאומרים in and out. הוא דאג שיהיה פה מחסנים ופה טנקים של מים, והפרופלורים יהיו בסדר. כל מיני דברים כאלה. הוא בעצמו, כי היה נהוג, כל מפקד אונייה, בשלב האחרון, בתיקונים, אחרי שרכשו את האונייה, אם אפשר היה, הוא ישב כל הזמן על האונייה והוא היה, המנהל, שצריך לדאוג שזה ילך.

ואז הגעתי פה לחיפה, קיבלתי צוות דרך אותו משרד ב"סולל-בונה" קיבלתי מבסיס "שמן" קבוצה של חיילים. חיילים בחיל-הים, ללא מדים, עוד לא היו מדים, היינו, כולם קיבלו רשיונות של פועלים בנמל, פועלים שעובדים בנמל, שעובדים בחברת "עוגן" בניקוי האוניות.

ש. בגלל הנוכחות של הבריטים.

ת. ודאי, הבריטים שלטו עדיין בנמל חיפה.

ש. ובגלל זה, זה היה אזרחי.

ת. כן. זה היה כל הזמן אזרחי. כל הזמן אזרחי - כולנו היינו אזרחים, עוד לא היה, כולנו היינו אזרחים. והיינו כל בוקר נכנסים עם פס כניסה שהיה לנו, ש"סולל-בונה" סידרו לנו. אותו גרינשפון-וקירשטיין הם עסקו בדברים האלה גם כן.

ואני, מכיוון שהוטל עלי לעסוק בעסק הזה, אמרתי, וזו היתה התקופה, שככה זה היה, אמרתי, באונייה הזאת היה עוד בחור אחד שמכיר את האונייה הזאת מבחינה טכנית יותר טוב ממני. הוא היה קצין המכונה, אברהם מירון, ואני מבקש להביא אותו לאונייה, להביא אותו אל הצוות הזה, והיתה אז הוראה של דוד בן-גוריון, להקמת חיל-הים, בהקמת חיל-האוויר, בו-זמנית זה הוקם יחד, שכל מי שיש לו קשר עם הים, כל מי שיש לו ידע או איזה שהוא עבר ימי ואם הוא רוצה להתנדב, מאיפה שהוא לא יהיה, יביאו אותו לחיל-הים.

ש. הכוונה לכל החילות האחרים שאז היו?

ת. נכון. ואז, תוך כמה ימים, אספנו לאונייה שלנו, אני חושב איזה חמישה-שישה טכנאים ששירתו יחד עם אברהם מירון בצי הבריטי, דווקא בצוללות.

ש. היכן?

ת. לא, הם היו בצוללות, בביירות, מצרים, היה אחד משה בוק, לא משנה, יש לך מספיק את אברהם מירון, ואז, תוך שבוע ימים, היה לנו צוות של אנשים, ש, מכיוון שמירון הכיר את האונייה, הכיר את המכונות של

האונייה, ואנחנו פירקנו ואיחסנו כל מיני דברים, שלא יוכלו לפרק אותם, לא היתה בעייה, ובסיוע קירשטיין, מספנת קירשטיין, היינו מורידים דברים מהאונייה, מעבירים את זה לתיקון במספנה של קירשטיין.

כיוון שעבדנו בחסות "עוגן", בניקיון ודברים כאלה, לא עבדנו בניקיון, עסקנו תחת החסות של ניקיון, העברנו את כל הדברים שאי-אפשר היה לתקן באונייה העברנו אותם למספנת קירשטיין וכעבור ימים הם החזירו לנו את הדברים, הרכבנו אותם באונייה. היה צוות של בין עשרים לשלושים, אני לא זוכר בדיוק, בין עשרים לשלושים איש, שעסקנו בכל מיני עבודות. אפילו נגרות, היה לנו בחור נגר, שהוא היה פעם מדריך שלי בירקון והוא היה נגר סירות, מהירקון, ואותו ביקשנו לאונייה.

כי האונייה היתה, צריך לא לשכוח, אני חייב להגיד את זה, כשהכינונו את האוניות, לא משנה איזה אוניות, מאוניות מעפילים, הרסנו מבפנים כל חלקה טובה. כל המחיצות, הכל הרסנו כדי ליצור אולמות שלמים כדי לאפשר מה יותר דרגשים למעפילים. אז היה צריך עכשיו להפוך בחזרה. לבנות תאים, לבנות חזרה מחדש, פה חדר אוכל ופה דברים כאלה. אז זכרתי שישנו יהודי שהוא נגר סירות. שמו אברהם כהן, אני לא חושב שרשמתי אותו פה, זה, אירגנו תוך שבוע ימים לצרפו לצוות.

התחלנו בעבודה ב-1 למאי, ב-1 למאי התחלנו את העבודה עם כמה אנשים לנקות ודברים כאלה, גמרנו ב-20 למאי, אמרנו האונייה מוכנה, אנחנו רוצים דלק ואנחנו יכולים להפליג.

ואז קיבלנו תגבורת של צוות, קיבלנו רב-חובל לאונייה, וכאן אני רוצה לספר מה היתה הבעייה של רב-החובל. התהליך של ההעפלה, וכולנו היינו "ההעפלה" minded. ימאות של "ההעפלה" כי לא עבדנו לא בצי סוחר, אמנם עבדנו כמה חודשים פה, כמה חודשים שמה, לא היה לנו, איך אומרים, בתי-ספר של צי הסוחר וכו' וכו', עברנו צי סוחר של שמונה חודשים, שבעה חודשים, למדנו את מה שהיינו צריכים ללמוד, איך הוא נראה, איך לנווט, ובעיקר איך להתנהג, איך לעבוד עם אנשים. "ההעפלה" נהגה בכלל אחד: כל מה שאפשר לעשות רישמי ורישמי ביותר, אפילו אם זה מזוייף, כי הרבה מאד דברים זייפו, זה חייב להיות רשמי!

זאת אומרת, אם אנחנו משיקים אוניה, היא צריכה שיהיה לה דגל - ודגל בסדר, חברה - וחברה בסדר, היא צריכה שיהיה לה רב-חובל - בסדר. שלא יהיו בעיות, כשהיא באה לנמל, port authorities - שלא יהיו בעיות, שהוא ידע את התהליכים של הנמל. אנחנו לא ידענו את תהליכי הנמל. לא למדנו וזה לא עניין אותנו בקורס-חובלים, כי לא היתה כוונה ל"פליי"ם" לאמן צוותים של ימאים, שזה בלתי אפשרי היה. ה"פליי"ם" אימן קאדר של אנשים שיוכל לפקד ויוכל להשיט אוניות מעל צוות. שיהיה צוות של האוניה, כמו שחוכרים אוניה. ה"מוסד לעליה" בשנים האחרונות, קנה אוניות. אז הוא הרכיב צוות, לקח רב-חובל, והרכיב צוות נוח לו לעבודה הזאת, רב-חובל שרוצה לעבוד בעבודה הזאת, יש לו אינטרס לעבוד, יש לו לב לעסק הזה, בעיקר עבדנו עם רבי-חובלים ספרדיים, הם היו מאד מאד רגישים לנושא הזה של פליטים, גם הם היו פליטים כל הזמן. מרביתם היו פליטים, ועל הגוף הזה הורכב מפקד, עוזר, אלחוטאי, ואולי עוד אלחוטאי מישנה. זאת אומרת - פיקוד של האונייה, שיוכל היה לעשות עם האונייה גם כשהרב-חובל לא כל-כך רוצה. את זה למדנו וזה היינו מופקדים לעשות. וזה היה תהליך המחשבה.

אז כשישבנו על הרכבת צוות על האונייה, כאוניית מלחמה, יום לפני שגמרנו את האונייה, אנחנו דיווחנו כל הזמן, עוד כמה ימים, עוד כמה ימים אנחנו לקראת הסוף, קבעו לנו איזה שהוא יום, להרכיב צוות, יחד עם מפקד האונייה, להרכיב צוות לאונייה. המפקד זה לא אדם אחד עם, ואז קבענו איש זה יהיה קצין ראשון, התהליכים היו, איך אומרים? מסחרי minded: קצין ראשון, קצין שני, קצין שלישי. דוגמא, היה יאיר ברגר, הוא רשום פה, הוא היה קצין ראשון באונייה, נקבע שיהיה קצין ראשון באונייה, וקיבלנו רב-חובל. כל אונייה קיבלה רב-חובל, זו היתה התפיסה. יש רב-חובל, יש מפקד מעליו, יש מפקד האונייה, ויש רב-חובל. היו מספר רבי-חובלים בארץ, יהודים שגייסו אותו ל"הגנה", כמו רב-חובל חודורוב, רב-חובל, עוד כל מיני אנשים, היו שני אחים, אחד היה רב-חובל אחד היה מכונאי, האחים גולנסקי, נידמה לי גולנסקי היה על "אחי ההגנה", אני לא זוכר בדיוק, או על ה"ווגיוד",

אז רק היכרתי אותם. לא את אברמסקי לא היכרתי אותם כי לא עסקתי בזה.

אז כשקבענו נאמר ככה: יש מפקד, נוסח ההעפלה, ככה הורגלנו, וככה כל המטה פעל. אונייה צריכה שיהיה לה גם מפקד וגם רב-חובל, כי אנחנו לא הוכשרנו להיות רבי-חובלים, ובצדק, לא יכולנו להיות רבי-חובלים, והתפיסה היתה רב-חובל זה רב-חובל.

ואז הרכבנו את את הצוות וב-21 לחודש, כבר ב-20 לחודש קיבלנו בלילה דלק, שוב הכל ב"שחור", כמובן, ולמחרת היום הפלגנו, כפי שהיינו מפליגים בתקופת ההעפלה. רישמית, לא דרשנו פיילוט, דרשנו פיילוט אבל לא קיבלנו, כיוון שחודורוב הכיר את הנמל ולא היתה בעייה, ולא רצינו שיהיה פיילוט אולי יתנו איזה פיילוט, אני יודע, אנגלי.

יצאנו בהסוואה של אונייה תורכית עם דגל תורכי. הנמל היה סגור, זה היה נמל צבאי אז. ה'בומדיפנס' היה סגור וביקשנו לצאת לפני רדת הלילה, זה היה במאי, הלילה ירד, ולא היה שעון קיץ, הלילה ירד בשעה שבע עד כמה שאני זוכר, וביקשנו לצאת בשעה שש, שש בערב, ומכיוון שה"הגנה", שלטנו אז בנמל פרט למנהל הנמל, שהוא היה אנגלי וסגנו היה יהודי, אני לא זוכר כרגע את שמו. אבל היה מנהל הנמל, והיה יהודי שהיה סגנו, והיה אחר כך מנהל הנמל בחיפה. לא זוכר את שמו.

ומכיוון שביקשנו רישמית כאונייה תורכית, לא אני ביקשתי, אלא מאותו חדר ב"סולל-בונה", שניהל את הדברים שלנו, ביקש האונייה התורכית הזו מפליגה ביום זה וזה, בשעה זאת וזאת ורוצים את הנווט, את הנתב הזה. אז לא קיבלנו נתב כיוון שיצאנו עם חודורוב. חודורוב בא, היה לו כלב אז, בא עם הכלב, הפלגנו לתל אביב, תל-אביב היה הנמל שלנו, היה נמל קטן, מעגן, בריכת מעגן, אבל זה היה האיזור של "מדינת היהודים". לא לשכוח זה היה שישה ימים אחרי הכרזת המדינה.. הבריטים החזיקו את כל האיזור הזה ויצאנו תחת אפס של הבריטים, רישמי לגמרי. כן? לא ברחנו, לא שום דבר, יצאנו עם הדגל של הפיילוט, לא היו בעיות. יצאה סירת פיילוט למרות שלא קיבלנו פיילוט. הכל הסתדר כדי שיראה טוב.

ש.. ההגנה נגד צוללות?

ת. תראי, הבריטים התפנו אז מהארץ. יום-יום יצאו מפה, כמה עשרות אלפים של חיילים, עם ציוד, כל מה שאת רוצה. הם התפנו יום יום, ויצאו מפה אוניות. זה הפך להיות איזור צבאי. אי-אפשר היה להיכנס. אנחנו ניכנסו כי היו לנו פסים טובים (רשיונות כניסה).

ש. .. הרי ב-1945 כבר לא היה.. פעילות צבאית

ת. רגע רגע אחד, את שוכחת שאנחנו נאבקנו נגד הבריטים, נגד אוניות המלחמה, נגד אוניות הגירוש, היתה לנו חבלה, אנחנו חיבלנו.

ש. אה, ה'בומדפנס' היה נגד -

ת. נגד "ההגנה" ודאי. ודאי. הם היו בכוננות כל הזמן גם לפני ההכרזה על הקמת המדינה. מכיוון שאנחנו חיבלנו באוניות המלחמה שלהם, חיבלנו באוניות הגירוש שלהם בגלל הגירוש לקפריסין.

אגב, את האונייה האחרונה שהם גירשו לקפריסין, היתה אותה אוניה שהייתי מפקדה, שהגיעה ב-26 לחודש.

אחרי האוניה הזו הם אמרו: טוב, no more Cyprus.

אבל אנחנו נאבקנו נגדם. הם לא היו איתנו יד-ביד. הם מסרו כל מיני דברים לערבים. אנחנו ראינו אותם כאוייב. הם ראו אותנו כאוייב.

אז מכיוון שהם היו פה, הם הוציאו את כל הצבא הבריטי מפה. הנמל היה סגור 'בומדפנס'. הצי הבריטי, זה לא משחק ילדים. הם פעלו לפי הכללים שהם פועלים בפינוי של מדינה, זה אף פעם לא הולך בשלום-שלום עם ידניים, יש תמיד חיכוכים, עוד היתה מלחמה. היתה מלחמה אז, מדינות ערב פלשו לארץ, כבר שבעה ימים קודם. בתחום המים.

בכל אופן זה היה המצב, והנה, לא הרימו, לא מרימים, מזיזים הצידה את הרשת, ויצאנו כמו שיוצאת אונייה רגילה, באופן רישמי, ובנמל חיפה לא קיבלנו נשק כמובן. את הנשק קיבלנו בים רק כשהקענו לנמל תל-אביב.

הנשק היה: שלושה תותחים - תותחי נ"מ, 20 מ"מ, עם צוות תותחנים ועם קצין תותחנים. אנחנו לא ידענו לטפל בנשק קל, ואז קבלנו את הנשק קל, יחד עם מדריכים. ועל האונייה החבר'ה למדו להפעיל את התומסון ואת הברן, לא היה אז גליל ומה שהיה בצה"ל קבלנו נשק ציכי, MG-34, ו-בזה MG-37 ותותחים 20 מ"מ. היה חיל תותחנים, כי זו היתה הלוא ההצהרה של התכנית. אנחנו ניקח אוניות מעפילים, נהפוך אותם, נוציא אותן לים, נשתמש בנשק שיש לצה"ל. אפילו אם הוא לא נשק ימי. מי יודע לטפל בתותחים? חיל תותחנים.

קיבלנו ממחלקת תותחנים שלושה תותחים נ"מ, 20 מ"מ עם קצין תותחנים, עם צוות של תותחנים, שהם היו אמורים ללמד את הצוות שלנו, היינו כבר צוות של 64 וכמה איש. כי הירכבנו צוות לפני היציאה, אחרי גמר התיקונים. ומכיוון שלא היה לנו נשק כבד יותר מזה, ולא היה כל סיכוי שזה יהיה, כי לא היה נשק בארץ, היה מעט מאד נשק בארץ, זה היה מאי 1948, אז עשינו שני תותחי דמה. כן. עשינו שני תותחי דמה, באמצעות אותו נגר, כולנו עשינו, תותח בחלק הקידמי, ובחלק האחורי, שני תותחים גדולים, כדי שזה יראה כאוניית מלחמה. והפעילויות שהיו לנו, אספקה כמובן קיבלנו בהתחלה בחיפה, אספקה, מבחינת הספקה, כל יתר אספקה וציוד ותחמושת וכל מיני דברים, קיבלנו בנמל תל-אביב. נמל תל-אביב חיל-הים, אני אומר חיל-הים כי אני רגיל

לומר חיל-הים, השירות הימי ישב שמה, זה היה הבסיס. בחיפה היה בסיס כח אדם, לא שלט על הדברים, לא יכול היה לבצע. לא יכל לבצע.

ומתל-אביב ביצענו את הפעילויות שהיו אז: הגנתית מתל-אביב, ליווי אוניות רכש, ליווי אוניות מעפילים. אני המעפילים הראשונה שהבאנו אותה היתה אונית עולים בכלל, לא אונית מעפילים, כי אחרי 15 אולי לא היו מעפילים. כולם היו בפנים. כולם היו עולים. עלייה. אבל הגיעו עוד אוניות שהכינו אותן כאוניות מעפילים. היתה אוניה אחת ששמה "נירית", הגיעה בשם "נירית" והורדנו אותה בנמל קיסריה. אנחנו ליווינו אותה. זה היה עוד במאי. עוד במאי, סוף מאי, קיבלנו הוראה, שהנה מתקרבת אונייה, כי היינו במלחמה, מדינת-ישראל היתה במלחמה נגד מדינות ערב, שגם להם הצי הסורי וגם הצי הלבנוני וגם הצי המצרי. והן נלחמו. ת. כן, ספינות משמר. בהחלט, גם לסורים לא היה יותר מאשר ספינות משמר. ש. אבל למצרים היה

ת. למצרים היה צי גדול, גדול מאוד. הגנת נ"מ, הגנת החוף מה שנקרא, הגנת החוף, חוף, של מדינת-ישראל.

כעבור איזה שבוע, נידמה לי שבוע או עשרה ימים, הצטרפה אלינו אונייה שנייה וזו היתה ה"ווגיוד". שוב, היא הוכנה באותה מסגרת, באותה צורה. בא המפקד שלה והכין אותה באמצעות אותה חברה - חברת "עוגן", אני לא יודע אם זו "עוגן" אז היא .. ה"עוגן" עשה את ה"הגנה". אני לא יודע. ש. צבע האוניה, היה, היה אמור להיות מלחמה, אבל צריך להיות אזרחי. אז זה היה צבע של אוניה אזרחית? ת. ודאי.

בכלל, לא צבענו, צבענו מבפנים וצבענו קצת, שהיא תיראה, כי אמרנו, ידענו שנצא כאונייה תורכית, שתראה בחוץ גם די מוזנחת. גם אי-אפשר היה. @ מה שכן עשינו, לקחנו, במקום לעלות על דריידוק [מבדוק], והיה פה דריידוק, ואי אפשר היה כי זה היה של הבריטים, אז אחיו של לסקוב היה פה הצולל בנמל חיפה, ישראל, אז יום לפני זה או יומיים לפני זה, הוא זומן בחשאי, כמובן, ובלי להגיד את התחית, ניקו את הפרופרלורים והכל, כי זה אוניות שעמדו, ואנחנו ידענו את התהליכים וצריך לעשות, אין פה מה לעשות. אז כל הדברים האלה נעשו על ידי חברת ה"עוגן". תראי, אין ספק ששולם לכל מיני אנשים כאלה כסף שהם היו צריכים לחיות. אבל כולם עבדו במאמץ, כולל חברי "הגנה" במסגרת הזאת. כולם היו במסגרת הזו. אז לא צבענו בחוץ, צבענו את האוניה, כשהגענו לתל-אביב, וצבענו אותה באפור כפי שצריך להיות.

אז לפני שיצאנו מנמל חיפה קיבלנו את השם, שמכס יהיה "אחי אילת", המספר שלכם יהיה א-16 עכשיו, למה א-16? יש כל מיני סברות. אחת הסברות, מי שנתן את השם זה היה בן-גוריון, הוא גם נהג לתת את השמות לאוניות המעפילים. יש אפילו קוריוזים עם שתי אוניות המעפילים הגדולות, שהטעו אותו במשהו, והוא אחר כך עמד על זה ושינו את שם אחת האוניות. אני אדבר על זה אחר-כך. הוא נתן את השם: "זו תהיה אילת". השיטה היתה כניראה אילת, להגיע גם לאילת. שמדינת ישראל תהיה גם באילת. היא לא היתה במסגרת החלוקה, והמספר א'16- אני מניח שזה היה, מכיוון שב-15 למאי הוכרזה מדינת ישראל, אז ב-16 למאי צץ רעיון, 16 והם נתנו א'16-. א' = אונייה ראשונה, מס' 16. כמובן, אחר-כך, כעבור שבוע, קצת התחכמו, ואמרו למה א' מה זה א'?

ש. אוניה?

ת. אוניה? אבל מה אוניה? יש בצי דיסטרוייר, קרוזר, כל מיני, בוא נקרא, היה קורבטות, האוניות היו קורבטות,

ש. במקור

ת. במקור. ק' זה קורבטה וגם אונייה קרבית. מעכשיו ניתן את האות ק' אז כל אוניה שבאה אחרי זה הקידומת היתה ק'. והמספר היה, כיוון שהתחילו בזוגי, הוסיפו אותם זוג אל זוג. 20, 18, 16, על-פי יציאתם לים. ק'18 זה ה-"ווגווד" של חיל-הים. "ההגנה" יצאה אחרי זה - ק'20; ק'22 היתה ה"תקוה" שהיתה בחיל-הים איזה שבועיים, כי ברגע שהיא יצאה התברר שהיא לא שווה לשום דבר, אי-אפשר לעבוד איתה, היא היתה פעם שוברת קרח בצי האמריקאי, אבל מסוף המאה ה-19, אבל חשבו, הדו"ח היה בסדר, וחשבו שהיא תהיה בסדר, אבל זה מה שהיה. אז היא היתה ק'22. ו-מאוחר יותר, מאוחר יותר, 24 היתה "המעוז", בספטמבר 1948 קראנו ל"מעוז" לאוניה ששמה "בן-הכט" ואני אספר על הסיפור הזה, כי הייתי מעורב בסיפור הזה. נתנו לו, את השם, את המספר ק'-24

כיוון שדיברתי על המספרים הסיפוריים, איך ניתן, אז גם השמות וגם המספרים, המספרים הלכו באופן, שוטף השמות ניתנו על-ידי בן-גוריון, זה אני יודע. הוא התערב בדברים האלה הרבה זמן.

ק-24 ניתן לאונייה ששמה היה בהעפלה "בן-הכט", זו היתה האוניה היחידה אשר בהקמת חיל הים שלא לקחו אותה בחשבון לחיל-הים כי לא רצו להתעסק עם הנושא הזה של התנועה הרביזיוניסטית. הם לא רצו להתעסק עם העסק הזה. לא.

אבל, באוגוסט 1948, כשרכשו עבור חיל-הים את הסירות הנפיצות בשביל הקומנדו הימי, שייטת 13, לחיל-הים לא רכשו שום דבר. רק באוגוסט 1948 רכשו סירות. מישהו המליץ, .. בסדר, כי הוא נשלח על-ידי בן-גוריון לרכוש כלי שייט באיטליה. אז הוא חיפש והוא מצא, אגב, באיטליה, כל אלה שעסקו בזה, היו אלה שעסקו ברכש בתנועת ההעפלה ולהם היו כל הקשרים.

אז, עד כמה שאני יודע, אני יודע, ש"זאב הים" התעסק בעסק הזה, נשלח על ידי בן-גוריון לרכוש נשק באיטליה, בשביל חיל-הים הוא היה נחשב למומחה, והוא היה "המומחה", בואי נאמר, ספינות. לא נשק. ספינות. נשק זה משהו אחר. ספינות.

אז הוא רכש את הנמח"ים מה שנקרא

ש. מה זה?

ת. זה סירות, ספינות נחיתה קטנות שיוצאות מאוניות עם מחלקה של אנשים על ...

הוא רכש ספינות כאלה, והוא טוען, ובצדק, אני מקבל, אני נוטה להאמין, אני מכיר אותו טוב מאד את זאב הים, באוגוסט 1948 נרכשו הכלים האלה, הסירות האלה עבור חיל-הים, עבור יחידת הקומנדו, והיתה יחידת קומנדו, יחידת חבלה, היא היתה עוד מה"פלי"ם", יוחאי היה המפקד שלה, לאורך כל התקופה בנמל חיפה, וכו' וכו'. ואז על-פי הידוע לי רכשו אותה גם עם המדריך, עם אחד האיטלקים שהיה צריך ללמד את הנושא

הזה. היה רב-סמל באיטליה, ביחידה הזאת. כרגע שוב שכחתי את שמו, היה לא מזמן בארץ, לפני כמה ימים, היה אצלי במוזיאון

איטלקי בשם קפריוטי Caprioty. ודאי. הוא בא, לימד את החברה, את הכל, היה איתי באונייה. כי אני אומר, כי עברתי כבר לאונייה אחרת, והתברר שצריך לזה אונייה, אוניית אם.

ש. הנפיצות?

ת. כן. הנפיצות

ש. מה התיפקוד שלה?

ת. תיכף אסביר לך.

רכשו סירות נפיצות. סירות, קראו לזה סירות "מתאבדים", אבל זה לא היה מתאבדים. אז לא היו מתאבדים, לא היה צריך גם להתאבד. אני עוד מעט אסביר את זה.

רכשו את הספינות האלה והתברר שצריך להם אוניית אם שתישא אותם למטרה, כי הן לא יכולות לנסוע מאה מייל, מאתיים מייל. ואז נבחר צוות. נבחר צוות, שהולך לחפש בין אוניות המעפילים איזה אוניה מתאימה להיות אונית-אם כזאת. זה היה באוגוסט, לא השתנה שום דבר. לא לקחו את התוכניות של המומחים, שבעוד שנה .. לחיל-הים.

אז אני נבחרתי להיות בין הצוות הזה. תוך כדי זה שהייתי באוניה, וחיפשנו ומצאנו, וראינו אוניה שמאוד מצאה חן בעינינו וזו היתה "בן הכט".

בדקנו אחר כך את האניה הזו, עם מכונאי ששמו הלר, קפטן הלר, אינג' הלר, היה בצי הסוחר, ולמה לקחנו אותו? מכיוון שהתברר שהאוניה הזו, בדקנו בניירות, בדקו, אני לא בדקתי, שהאניה הזו, ה"בן הכט", היתה יאכטה גרמנית, היא היתה יאכטה מהירה מאד, ויאכטה גרמנית בנו אותה בקיל, אז יש לה את כל האמצעים הגרמניים, את כל הטכנולוגיה הגרמנית. אינג' הלר היה גרמני "יקה", הוא היה מכונאי בחברת ספנות, אני לא יודע אצל מי היה, יתכן שבחברת "עתידי".

ש. הוא טען שהוא שירת בצוללות גרמניות במלחמת העולם הראשונה.

ת. לי לא סיפר את זה. אני הייתי איתנו באוניה כמה? חמישה חודשים. .. לא משנה.

אז לקחנו את הלר כמומחה, אנחנו היינו צוות של ארבעה אנשים, שלושה אנשים, בדקנו וראינו את האונייה, ומצאה חן בעינינו וראינו שבאוניה, זאת יכולה להיות פר-אקסלנס אונית-אם לסירות, אוניה נמוכה, יפה, וודאי היא יותר טובה מאשר אוניות המעפילים.

לקחנו את האוניה הזו, ואז אני אמרתי, אני עוזב את ה-16, לא רוצה להיות יותר על "אחי אילת", מספיק, אני רוצה לעבור לאוניה הזו, אני רוצה להכין את האוניה הזו. אז היתה כבר מספנת חיל-הים.

אמרו בסדר, אבל אחרי כמה ימים, נאמר שלאניה הזו, מכיוון שהיא של הרביזיוניסטים, היא היתה של הרביזיוניסטים, הם לא רצו להסתבך, וצריך במילא רב-חובל, ותיכף אחזור לנושא של רב-חובל, להתגייס, ישנו יהודי ששמו מילא ברנר, קצין ראשון או קצין שני בחברה על אוניות אמריקאיות, ישראלי לא ישראלי, והוא יכול להיות רב-חובל של האוניה הזו. זו היתה אוניה בשביל "שייטת 13".

אמרתי בסדר, אין בעיות. אני, זו היתה תקופה כזו. אני פה הייתי מפקד, אני אהיה פה סגן-מפקד. זו היתה תקופה שכבר התבשלנו וידענו, אין קצין ראשון, אין קצין שני, אין קצין שלישי. יש מפקד, יש סגן, תוך כמה חודשים למדנו את זה באוניות שלנו. יש קצין תותחנים, יש קצין קשר, על-פי הצרכים של צבא. כמו שצריך, לא קצין ראשון, לא קצין שני, ויש קצין מכונה. אז עוד היה קצין רפואה. גם קצין רפואה.

אמרתי ממילא אני רוצה להחליף אוניה, אני רוצה להיות ביחידת הקומנדו, אני, כשהוקמה חוליית החבלה ב"פלי"ם", באוקטובר 1945, ואני הייתי מדריך בקורס מפקדי סירות אז בקיסריה, כיוון שאני בוגר בית-ספר טכני, אני השתתפתי בחוליה שהכינה את האמצעים הטכניים להדביק חומר נפץ לסירות המשמר הבריטיות. אנחנו בנובמבר פיצצנו בנמל חיפה, אנחנו - החוליה של יוחאי.

אז אני עסקתי בנושא הזה במסגרת הזאת ואני אמרתי, מחפשים עכשיו אוניה לחולית החבלה, זו עוד לא היתה "שייטת 13", אנחנו, אני רוצה לעבוד באוניה הזו. יהיה לי יותר מעניין. למרות ש, תיכף אגיד מה, איזה פעילויות עשינו עם א-16.

וכך היה. ירדתי מהאוניה. החליף אותי מאוחר יותר, רב-חובל גיוקי אפשטיין, זה היה ב-1948. ואני עברתי לאותה "בן הכט" להכין את האוניה. שוב, קיבלתי צוות, הכינונו את האונייה.

אני רוצה לחזור קצת חזרה לפעילויות של א-16 :

כפי שאמרתי, הפעילויות הראשונות שהיו לחיל-הים זה הגנה על החוף. מה זה הגנה על החוף? הגנה על אוניות עולים, אוניות רכש שמגיעות, כי האוניות לא רצו להגיע לחוף הישראלי, אלא אם ניתן להם הגנה. והגנת נ"מ על תל-אביב - זה היינו אנחנו. In-No time זה לקח חמישה או שישה ימים, היה לנו מפגש, מפגש עם אוניה מצרית, "הקרב על תל-אביב" מה נקרא.

"הקרב על תל-אביב". איזה יומיים לפני זה, היתה לנו תקרית עם רב-החובל, רב החובל אמר, אנחנו לא מפליגים בלי אורות בלילה, למרות שאנחנו אונית מלחמה. ש. מי היה רב החובל?

ת. חודורוב. כיוון שלא היה המפקד, אז אמרתי, בינתיים אני המפקד, אתה יכול לא להסכים, אתה יכול, תגיד שאתה רוצה לרדת מהאונייה. אין בעיות. אין לו גם בעיות אחרות, שלא היו לטעמו..

לא היה לנו אלחוטאים - היה לנו אלחוטאי אחד ושלוש אלחוטאיות. ככה נהגנו ב"העפלה", היו אלחוטאיות יותר מאשר אלחוטאים. היתה לנו מזכירה, לא היו לנו מזכירים. טבחיות לא היו - רק טבחים. היה לנו אחות, חובשת. כי לא היו חובשים. היתה לנו קבוצה של שש-שבע בנות. שהיו פעם אנשי "פלי"ם",

ש. אתה זוכר מישהי שאני הייתי יכולה אולי לדבר איתו?

ת. כן. שושנה לרנר מקיבוץ יגור.

ש. היא עדיין שושנה לרנר.

ת. אני חושב שכן, אבל ודאי כולם. קראו לה שושניקה, שושנה לרנר, פעם אחרונה שראיתי אותה זה לפני כמה שנים ביגור.

היא עבדה כאלחוטאית, והיתה עוד אחת, רשמתי את בעלה פה? היו לנו כשבע בנות על האוניה, ומהיום הראשון, היו תקריות על הנושא, אז כל עוד היו אינסידנטים כאלה, בין בנות וזה, ולפי התפיסה הימאית של הימאות בנות מביאות אסון לים, כן? אבל מכיוון שהוא לא היה המפקד, הוא היה רב-חובל, אז באחד האינסידנטים האחרונים, שהיה שלושה ימים אחרי שהוא היה על האונייה, באחד ההפלגות שהפלגנו לקראת אונית רכש, והצבנו אותה בלילה, אז הוא לא רצה להפליג בלי אורות, ואמרנו, אז לא תפליג, אנחנו מפליגים בעצמנו ללא אורות. אין לנו בעיות. למחרת הוא ירד.

ביתר האוניות, רבי-החובלים נשארו, אני חושב עד סוף המלחמה. אני חושב עד סוף המלחמה.
תחילת צד ב' קלטת מס' 1

הפעילות שלנו, כפי שהתחלתי לומר, באופן כללי היתה הגנת חופים, שזה כלל ליווי אוניות, ליווי אוניות מהים, מעומק של ארבעים-חמישים מייל, כיוון שהמצרים הכריזו על האיזור כאיזור מלחמה, לגבי אוניות צי הסוחר, ואוניות פחדו לבוא.

ש. שאלת תם: כשהם מכריזים, מהי הבמה מעליה הם מכריזים?

ת. ברדיו ובעיתונות. כן, בינלאומי, שזה איזור מלחמתי והם לא אחראים, כל אוניה שתכנס לאיזור הזה, הם יתקפו אותה.

ש. ובגלל זה

ת. הם מודיעים את זה לחברות הביטוח, חברות הביטוח מעלות את דמי הביטוח. הם מעלים מיד את דמי הביטוח, זאת אומרת, האיזור הוא איזור מלחמה, המשחק הוא אחר.

אז אוניות שחכרנו אותם לצורך כל מיני צרכים, להביא, מדינה במלחמה, מדינה שאין לה שום דבר כמעט, כן? ויום-יום באו אוניות, באו אוניות יום-יום, באמת יום-יום באו אוניות. עם טנקים וכל מה שאת רוצה. אחרי 30 ליוני ישר לנמל חיפה

אז הפעילות הראשונה שהיתה לנו, פעילות מלחמתית, פרט לליווי והגנת נ"מ, זה היה אני לא זוכר כרגע את התאריך, אני חושב שזה היה ב-3 ביוני, אני לא זוכר את התאריך, זה היה בסוף מאי תחילת יוני, שאוניות מצריות הגיעו עם, במטרה לנחות דרומית לתל-אביב,

ש. אפילו שהבריטים היו עוד בנמל חיפה?

ת. כן. מה זה שייך? הבריטים היה להם פרוזדור, מירושלים פרוזדור, עד לנמל חיפה, עם מובלעת של נמל חיפה והם התפנו לאורך צירים. היתה קיימת מדינה - מדינת ישראל - שהבירה שלה והממשלה הזמנית ישבה בתל אביב והיה לה כבר צבא, והיא נלחמה נגד אותן שבע מדינות ערב.

זאת אומרת, זה היה כבר רשמי. הלא המצרים וכל מדינות ערב, הכריזו יום יום, אם אתם תכריזו על הקמת מדינה ב-15 למאי, אנחנו .. וזה הם עשו, בדיוק את זה הם עשו.

אז אני לא זוכר את התאריך, וזה לא בעיה למצוא אותו, קיבלנו תדריך בבוקר, שניראו בתצפיות בדרום, נראות שלש אוניות מלחמה, נעות צפונה. ואז כמובן ירדנו דרומה היינו באיזור הצפון נידמה לי, ירדנו דרומה ונפגשנו עם אותו צי המלחמתי המצרי

ש. שהיה מורכב ממה?

ת. שהיה מורכב משלש אוניות. יש דו"ח שלם. יש דו"ח שלם של זה, לא כדאי להיכנס לזה.

בסיכומו של דבר, זו היתה הפעולה הראשונה, מלחמתה הראשונה של חיל-הים, לנו לא היו תותחים, היו לנו רק 20 מ"מ, אנחנו ירינו נגד האוייב, נגד האוייב שירה עלינו עם תותחים ופגע בנו, ... אנחנו סגרנו טווח כדי שהתותחים שלנו יוכלו לפגוע, לקצר טווח מה שנקרא והפעולה הסתיימה שקיבלנו סיוע אווירי, נפל אז גם מטוס, כל תהליך הקרב רשום. המצרים, הזמנו את הפעולה שלהם. המטרה שלהם היתה להנחית דרומית לתל-אביב כוחות, כוחות צבא כדי לעלות על תל-אביב. הם פלשו צפונה כל הזמן. זו היתה הפעולה הראשונה.

פעולה שניה באה בשיתוף עם אוניה אחרת - אוניה ששמה "ווגיוד", היא כבר היתה בים. זה היה סיוע בהפגזת חוף, לכיבוש טירה. טירה וכל המשולש הקטן הזה היה מוחזק בידי הצבא הבריטי. הצבא העיראקי, וחיפה היתה מנותקת באיזור תל-אביב.

בשלב מסויים, ביוני אחרי ההפוגה הראשונה, כשכבר היה לנו תותח, קיבלנו תותח, 65 מ"מ, האוניות שהיו בחיל-הים אז, שהיו בים זה היה "ווגיוד", "א'16 - אחי אילת", קיבלנו תותחים, חיל-הים קיבל שלושה תותחים, שירדו מפוריה, שירדו מרמת פוריה, זו היתה תקופה שהיו מובילים נשק וציוד לאן שהיה צריך. אחרי שנגמרה הפרשה של עמק הירדן העיראקים והסורים הודפו מעמק הירדן, שוחררו שמה שלושה תותחים, לצה"ל היו כבר אז יותר תותחים ותותחים יותר טובים, כי כל הזמן הגיעו אוניות עם רכש. כל הזמן. רכשו רכש והיתה כבר מדינה באופן רשמי, למרות שהיה אמברגו, זה לא שייך. אבל היו תמיד דברים ב"שחור", קשרים טובים עם אירופה היה לנו, עם צ'כיה, איטליה, עם צרפת ועם בולגריה ועם כל המדינות, כולם רצו כלכלה ולהרוויח כסף.

אז קיבלנו נשק, קיבלנו תותח של 65 מ"מ, גם האוניה השנייה קיבלה תותח של 65 מ"מ. .. עברה ל"הגנה" והשתתפנו בהפגזת חוף כסיוע להפגזה לכוחות הקרקע שיצאו לכבוש את טירה, את כל המשולש הקטן מה שנקרא. זו היתה הפעולה השנייה.

הפעולה השלישית היתה הפגזה בצור. כבר אז הפגזנו את, אותם כוחות שפעלו נגד מדינת ישראל, ופעלו בלבנון, ובצור היו ריכוזים גדולים של נשק ותחמושת ושל כח אדם, של צבא קאוקגי בצפון, ושתי האוניות, גם "ווגיוד" וגם "אחי אילת" הפגזו בלילה אחד את ריכוזי צבא קאוקגי.

פעולה אחרת ? לא, עם א'16 לא השתתפתי ביותר פעולות, פרט להגנת נ"מ ואפילו הפלנו מטוס אחד. הפלנו מטוס אחד, מטוס מצרי שבא להפציץ את תל-אביב, ובמקרה ירד עם עלינו, ושטף אותנו בירי, ואז נהרג אצלנו אחד מהמתנדבים הזרים באוניה

ש. שבדי?

ת. כן. שבדי. אחד המתנדבים, ונפצעו. היו הרבה מתנדבים במסגרת המח"ל. היו הרבה קצינים שבדים, היו הרבה בחיל-הים, שהתנדבו, גויים, היו גם יהודים. היה קצין יהודי שבדי, פיני. פייביש. עם זה שהוא היה פעם בצי הפיני קצין, התנדב לחיל-הים.

באחת הפעולות האלה הפלנו מטוס, והיה די הרבה אבידות, איזה עשרים פצועים, עשרים פצועים מהאונייה, מההתקפה האוירית, והפלנו מטוס, אם אני לא טועה זה היה ספיד-פייר.

ש. ידוע לך על אותם מתנדבי חו"ל, אותם אני לא יכולה לשאול. למשל, אדם כזה שהיה גוי, הוא היה בשכר או בהתנדבות מלאה?

ת. בהתנדבות מלאה. כולם עבדו בהתנדבות מלאה. בארץ כולם עבדו בהתנדבות מלאה.

אלה היו הפעילויות שלי עד אוגוסט, באוניה "אחי אילת". באוגוסט עזבתי את "אחי אילת", ומסרתי את הפיקוד לגיקי אקשטיין, ועברתי ל"בן-הכט".

הבן-הכט נקראה "אחי מעוז" - ק-24 על-פי המספר הסידורי. הכינונו את האונייה ליחידת הקומנדו הימי, "שייטת 13" נקראה אז, תחת פיקודו של יוחאי, ואחרי שהכינונו את האונייה, נתמנה לאונייה הזו מפקד ואני הסכמתי להיות סגן מפקד, כי לא הסכמתי לרדת מהאונייה, רציתי להיות בפעילות של האונייה, .. התנועה הרביזיוניסטית, שהוא היה ימאי לכל דבר, הוא היה ימאי, אבל בחיל-הים היו שני ימאים מהתנועה הרביזיוניסטית: אחד היה שלמה הראל, והיה מפקד ספינת משמר מההתחלה, אפילו שמה היה "פלמ"ח", הספינה הזאת. מאוחר יותר היה מפקד שייטת דגולה ואחר כך היה מפקד חיל-הים. אבל הוא היה מפקד ספינה קטנה ומילא ברנר הובא להיות, זו היתה אונייה של התנועה הרביזיוניסטית,

ש. הוא היה משל הרביזיוניסטים?

ת. כן. כן. באופן גלוי. אחרי "אלטלנה" לא היו בעיות. לא היו שום בעיות. כאן נגמרו הבעיות. לא בחיל-הים. כמובן, עובדה שלמה הראל ב-1953- הגיע להיות מפקד שייטת. זה דבר גדול מאד. לא. כבר ב-1953. מילא ברנר נהיה מפקד האונייה, נתמנה למפקד האונייה, אני הצגתי את הצוות, קיבלנו אלחוטאית, אלחוטאית ואלחוטאי. לא, אלחוטאית אחת ושני אלחוטאים. ומכ"ם, התקינו לנו מכ"ם, היתה זו אונייה מיוחדת, התקינו לנו מכ"ם, הלר נתמנה להיות ציף אינג', קורבר אינג' הלר, והרכבו, על פי התהליך, ידענו את התהליך, כפי שאמרתי, מפקד, מילא ברנר, סגן שהיה אלמוג, קצין תותחנים, קצין קשר, קצין חבלה, כל מה, על פי ה... וכו' וכו'.

הפעולה הראשונה, הכינונו את האונייה בנמל חיפה, את הסירות, את האימונים של החברה עם הסירות עשו גם ביפו וגם בכינרת. בכינרת, זה היה סודי כל הדברים האלה. זה לא היה, הכנת האונייה היתה כרוכה בכל כך הרבה בעיות סודיות, ובצדק. היה סודי. top secrete ולכן בחרו גם את כל אחד ואחד שהביאו אל האונייה.

וכשגמרנו להכין את האונייה יצאנו לים, הביאו את הסירות, התאמנו, הורדנו מאוניות מעפילים מנופים בריקס של ספינות הצלה, שמיועדות להוריד את הסירות האלה, שוב, על-פי הייעוד של אותו איטלקי, שהוא אימן את החוליה הזו, "שייטת 13". קפריוטי. קפריוטי. נפגשתי איתו לפני שנה, הוא היה פה בארץ. ל"שייטת

13" אני יכול להגיד לך, יש הרבה

ש. אבל הוא, כמישהו מהחוץ.

ת. כן. כן.

והפעולה הראשונה שביצענו באוניה הזו, זה היה ב-21 לאוקטובר, למעשה אז גמרנו, שבוע לפני זה גמרנו את כל התהליכים של האימונים והכל. גמרנו, האוניה מוכנה לפעולה. הבסיס אז הועבר, הבסיס הראשי היה ביפו, ואז התחילו להקים את הבסיס גם בעתלית, אבל בעיקר היה ביפו, כי יפו היה נמל ראשי של מדינת ישראל, גם נמל, שחיל הים קיבל שם נתח גדול מאוד בשביל הנושא הזה ובשביל נחיתה. בשביל נחיתה.

ופעולה ראשונה היתה ב-20 לאוקטובר קיבלנו דו"ח מודיעין, שהצבא המצרי, שתי אוניות מצריות מגיעות לעזה, לנמל עזה, עם תגבורת של צבא עם תיגבורת של צבא, לתיגבור הכוחות שבנסיגה. בתקופה שהצבא המצרי היה קצת בנסיגה עמוקה אפילו, כי חיל-הים, לא חיל-הים, צה"ל ביצע המון פעולות, חיל-הים גם השתתף עם צה"ל בפעילויות שונות. ואז נקבע שחיל-הים, "שייטת 13" תפעל נגד שתי האוניות האלה. אבל ביום הזה, ב-21 לאוקטובר נקבע על ידי האו"ם, בשעה תשע בערב, לא בשעה שמונה בערב, החלטה של ההפוגה השלישית. זו הפוגה שהמצרים דרשו אותה.

אגב, אם את יודעת, אני מניח שאת יודעת, שאת ההפוגה הראשונה עם פרשת "אלטלנה" אנחנו דרשנו, צה"ל דרש, מדינת ישראל דרש את ההפוגה הראשונה. הגענו למצב בתחילת יוני, אחרי כמה ימות מלחמה נגד כל הצבאות, והרמנו ידיים, כמעט והרמנו ידיים, ביקשנו הפוגה. דרשנו הפוגה. כל פעם איזה שהוא צד דרש הפוגה.

ההפוגה השלישית ביקשו המצרים, נידמה לי, ואז ההפוגה היתה אמורה להיכנס ב-21 לאוקטובר, בשעה שמונה בערב. אנחנו היינו מוכנים, כבר העמסנו את הסירות, ארבע סירות, סירות הנפיצות האלה, ביפו, העמסנו אותן וחימשנו אותן, זו היתה אוניה של "שייטת 13", תחת פיקוד "שייטת 13", והפעולה בוטלה, כיוון שלחצו על הפוגה וכניראה בהנהגה או במשרד הבטחון או בממשלה באיזה שהוא מקום, לא רצו להסתבך בנושא הזה של ההפוגה.

היו כבר אינטרסים, יש תמיד אינטרסים פוליטיים, שלא רצוי, כל מיני דברים, שלא רצוי, על כל מיני דברים, שלא כל כך מי יודע מה, להסתבך כדי אולי לדרישות מקדימות מאוחר יותר.

ואז בוטלה הפעולה, וחיל-הים ערער על זה, ואחרי שההפוגה נכנסה לתוקפה, עוד בקו ההפוגה, בלילה, ישבנו כולנו על האוניה ביפו, זו היתה הפוגת הוואי, והיה הוואי באוניה, עם הסירות, יוחאי ניגן על מנדולינה, היה שמח באוניה, ציפינו, כי חשבנו, קיווינו כי תינתן ההוראה, ובאמת, בין שמונה לתשע, קיבלנו הוראה, שהפעולה אושרה, כי ערערנו, נידמה לי, שאפילו מפקד חיל-הים, עם כל פיקוד חיל-הים נסע, נפגש עם המפקד, עם בן-גוריון, שיכנעו אותו, הוא השתכנע, ניתנה ההוראה, והפלגנו עם כל השייטת כמובן, בחסות השייטת הגדולה שהיתה נקראת אז. היו עוד שתי אוניות גדולות, "אחי ההגנה", "אחי אם אני לא טועה, כבר היתה לנו אז אונייה "אחי נוגה", אני לא בטוח. לא בטוח, נידמה לי שכבר היתה "אחי נוגה". אני חושב שכבר היתה "אחי נוגה", ... בארה"ב, שופצה בארה"ב, המספר שלה ניתן, אותו מספר שנלקח מ"התקווה", ק-26.

השייטת יצאה, כל השייטת יצאה, "השייטת הגדולה" היתה נקראת אז, מאוחר יותר "שייטת 1", אבל אז היא עוד היתה נקראת "השייטת הגדולה", שמואל ינאי היה המפקד שלה, מפקד השייטת, והפלגנו לאורך החוף. הגענו אל מול עזה, במרחק של כעשרים מייל מהחוף. אנחנו, כ.. ק-24, התקרבו יותר לחוף במטרה לזהות את

המטרות ולא להראות במכ"ם, אם היה. זיהינו את המטרות, ובלילה, בחצות הלילה, הורדנו את הסירות, יוחאי ירד בסירה אחת כמפקד סירה, חבלן בסירה, ועוד שני חבלנים, עוד שני לוחמים, לוחמים, כל אחד בסירה נוספת, שלש סירות פעולה, מה שנקרא, וסירה אחת, סירת איסוף ירדה עם שני אנשים, שני לוחמים. כי השיטה האטלקית היתה אז, האיטלקים מבצעים את הפעולה, מה זה מבצעים פעולה? הסירה מתקרבת, הלוחם מביא את הסירה במרחק של כחמישים מטר מהמטרה, ומפעיל את הסירה, באמצעים טכניים. הסירה נחתכת לשניים, חלק הקידמי שלה ממשיך את החמישים מטר כמו פגז, אל האוניה, פוגע באוניה, צולל למטה, מתפוצץ למטה זו היתה השיטה.

החלק שהוא יושב עליו, החלק האחורי, שיושב עליו הלוחם, עם המנוע והכל, נשאר פתוח, נחתך לחצי. מתחיל לאט לאט לשקוע, וזה די מהר, .. מתמלא מים, אבל בו-זמנית הלוחם יושב על כיסא, שעומדת רפסודת חגורת הצלה. שנפתחת ומתנתקת מהסירה. הסירה טובעת והוא שט על הרפסודה קשור עם חגורת הצלה עם כובע, עם .. אינפרא אדום לזיהוי והוא שוכב על רפסודה קטנה. זו היתה השיטה האיטלקית. הם נשארים עד שהאויב בא לאסוף אותם. מרימים דגל לבן. זו היתה השיטה האיטלקית.

ש. מה זאת אומרת? יוחאי היה אמור ל

ת. לא. לא. שיטת הפעולה של הסירות האלה.

אנחנו, אנחנו אמרנו אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו

ש. בשיטה האיטלקית, הלוחם מפיל את עצמו בשבי?

ת. באיטליה - כן. באיטליה, כן.

ש. זה אופי הלחימה שלהם. במקרה הזה.

ת. כן. תורת הלחימה שלנו אי אפשר היה שאנחנו נאפשר לקחת אנשים בשבי, הם לא חוזרים בלי שום בעיות, נשלחה סירה יחד עם אותן ארבע סירות, עם אותן שלש סירות, סירה רביעית, פלגת הלחימה היתה ארבע סירות, שלש סירות פעילה, וסירת איסוף ללא חומר נפץ.

ת. על-פי תורת הלחימה שלנו אי-אפשר היה שאנחנו נאפשר לקחת אנשים בשבי, כי הם לא חוזרים בלי כל בעיות, נשלחה ספינה יחד עם אותן ארבע סירות, אותן שלש סירות, סירה רביעית, פלגת הלחימה היתה 4 סירות - 3 סירות פעילה, סירת איסוף אחד ללא חומר נפץ ללא שום דבר. עם שני אנשים. זה תורגל כל הזמן, אלה היו האימונים. זה תורגל ככה, וככה זה בוצע. היו שתי אוניות בחוף עזה, שתי סירות פעולה קיבלו אוניה אחת, על-פי החלטה של יוחאי, האוניה השנייה יוחאי לבדו הלך על האוניה השנייה. היתה ספינה יותר קטנה.

שתי אוניות אלה הובילו צבא כתגבורת לצבא המצרי,

ש. איזה סוג?

ת. היה "אמיר אל פארוק", ושולת מוקשים לכיבוש ... שתי ספינות שהגיעו לחוף עזה, עם גדוד חיילים או משהו כזה, הורידו או התכוונו להוריד את החיילים. הסירות שלנו, ואנחנו ראינו במשקפות, אני ראיתי במשקפת את כל הפעולה, כי התקרבו לחוף קצת, זה היתה בתידרוך, המדריכים יוצאים,

אחרי שמתקרבים לחוף, אנחנו מתקרבים אל החוף כדי לאפשר להם נסיגה מהירה יותר, אחרי שסירת האיסוף אוספת את האנשים - והיא אספה אותם.

הפעולה תוכננה שהם יגיעו לפעולה אחרי חצות, בין 12 לאחת. הפעולה עצמה. אנחנו הורדנו אותם לפני זה, הם הגיעו לחוף, בסירות נמוכות מאד, שלא נראות על-ידי מכ"ם, בתקופה ההיא היו הרבה ... ובשלב אחרון הם מוזנקים למים, שניים אחרונים, הם מוזנקים אל המטרה, מתחלקים כפי שהפיקוד דורש, ואחרי שכל אחד מפעיל את הפצצה שלו, הוא מוודא את הפעילות של הספינה. ליוחאי היתה אז תקלה, אבל התקלה הוא התגבר עליה, ועל התקלה הזו הוא קיבל "גיבור ישראל".

אחרי הפעולה, סירת הפעולה צמודה אליהם, והיא רואה את כל אחד איפה הוא נמצא על-ידי משקפות אינפרא ואוספת אותם. אספו אותם והם ירדו מהאונייה בסביבות עשר או משהו כזה, והם חזרו לאוניה, אולי אני לא מדויק בשעות, הם חזרו בסביבות שלש-ארבע לפנות בוקר, אחרי הפעולה. אנחנו התקרבו אליהם, הם התקרבו אלינו, ראינו אותם במכ"ם, בקירבת האוניה. זאת אומרת, ראינו את הפעולה, לא ראינו את האנשים, ראינו את ההתפוצצות, ראינו את ירי התותחים, כי ירו עליהם,

זאת היתה הפעולה הראשונה שלי באוניה הזאת "בן הכט".

פעולה שניה על ה"בן-הכט" היתה

החל מ-297 - קלטת מס' 1 צד ב'

30 ביוני 1994, ראיון שני עם יוסף אלמוג

ת. אחרי הפעולה הזאת, השייטת נכנסה לאימונים ממש, ממש לאימונים. הלוא אני סיפרתי על הפעולה הזאת, שהיא היתה מיד אחרי שהם הכירו את הנושא - השייטת, ואחרי הפעולה הזאת, היו סדרות של אימונים במסגרת הפעילות של האונייה. זאת אומרת, האונייה "בן-הכט", או נקרא לה "מעוז", כפי שהיה שמה, קי'24, היתה אחת מ-4 אוניות הצי של חיל-הים והיא היתה די משוכללת: היה לה מכ"ם, כפי שהיזכרתי קודם, היא היתה מהירה מאוד, והיא היתה שייכת לשייטת, ל"שייטת הגדולה", או ל"שייטת 1", כפי שקראו לה מאוחר יותר. היא עסקה באותן פעולות, כמעט באותן פעילויות, שעסקה השייטת, בנוסף לאימונים שלה עם "שייטת 13".

ש. מי קבע את תכנית האימונים? מי אימן אותם?

ת. היה להם, ל"שייטת 13", אז אני אמרתי, היה להם גוי איטלקי, שעבד איתם כל הזמן. יוחאי היה מפקד הפעולה, הוא למעשה קבע את כל הדפוסים. יוחאי למעשה קבע את כל הדפוסים של הפעילויות.

ש. וגם את האימונים של ה"בן הכט" ?

ת. זאת של ה"בן הכט", ה"בן הכט" היתה אוניית-אם, "בן הכט" מבחינת השייטת היתה "אוניית-אם".

ש. רק אתה אמרת ש.. אימונים, התכוונת לשייטת?

ת. "שייטת 13" נכנסה לתקופת אימונים, כי אני חוזר עוד פעם ואומר, הפעולה היתה מיד עם ההתחלה של הנושא הזה, של נושא הסירות. החבר'ה עוד לא תורגלו. מעט מאוד. למדו את זה קצת וצייק-צ'אק יצאו לפעולה. הזמן גרם לכך. אז אחרי זה היתה התארגנות ולימודים של גם האונייה עם הורדת הסירות, וגם להפעלת הסירות.

אני ממשיך הלאה, "בן-הכט", בנוסף לכך שהיא היתה אוניית-אם של "שייטת 13", היא היתה אוניית תותחים. אוניה, אחת מארבעת האוניות של חיל-הים, ומכיוון שהיא היתה, היתה מצויידת יותר טוב מכל האוניות האחרות במכ"ם, היא היתה מהירה, כפי שהזכרתי קודם, בסביבות 16-17 קשר, זה היה הרבה מאוד לעומת אוניות אחרות. הרבה מאוד.

אז היינו בתקופה הזאת, כמו בתקופה הזו שלנו, שחיל-הים עוסק בבט"ש בים, [בטחון סודי בים] כך גם אז, התחילו כבר כמה חודשים לפני זה, אנחנו עכשיו באוקטובר, כמה חודשים לפני זה, התחילו לחדור חזרה לארץ אותם פליטים שברחו מן הארץ, או שהבריחו אותם מן הארץ. באו חזרה לחזור, הן לחזור לרכוש שלהם או לצורכי שוד ומטרות גניבה וכו'. אותם הפליטים, הם היו ארצישראלים,

פלשתינאים, אותם הפלשתינאים, ככמה חודשים לפני זה הם גורשו מהארץ, הם ברחו מן הארץ, אף אחד באמת לא גירש אותם, הם ברחו אותם, אז עכשיו הם התחילו לחזור חזרה, הן למטרות שוד וכו'.

אחת המשימות של ה"שייטת" היה מניעת הנושא הזה. זו היתה פעילות חבלנית, מניעת פעילות חבלנית. פעילות פח"ע - נגד פעילות חבלנית. [פעילות חבלנית עויינת] אז "בן הכט" הוזכר נגד זה.

אז היינו משייטים לאורך החוף, תוך כדי האימונים של "שייטת 13", היינו משייטים לאורך החוף בסיוורים של משמר החוף, נגד חבלנות עויינת מה שנקרא.

באחד ההזדמנויות, אנחנו נקראנו לפעולת הצלה, האוניה נקראה לפעולת הצלה של אוניית מעפילים. זו היתה תקופה, שהיו בקפריסין, כמה עשרות אלפי-מעפילים במעצר, ומידי חודש הבריטים שיחררו קצת מעפילים לארץ, לא את כולם, הם לא רצו לשחרר אותם. ואחת האוניות, אחת הספינות שהיתה מובילה אותה, שהיתה מוליכה אותה מקפריסין להנה, היתה, בין היתר, ספינה כמו, ספינות של "צים" קטנות, ספינות עץ קטנות של 200, 300, 400 טון והנה, אוניה כזאת מביאה איתה שלש מאות-ארבע מאות מעפילים והיא נתקעה בסערה, במרחק לא גדול מפמגוסטה להגיע לחיפה זה שום דבר, אבל נתקעה בתוך סערה, מכיוון שאלה היו ספינות, לא עלינו, גרוטאות ממש, גרוטאות ממש, והיא התקרבה לחופי-סוריה וממש, וממש גירדה כמעט את החוף.

ש. נסחפה לשם

ת. נסחפה בעקבות הסערה. ואנחנו נזעקנו להציל אותה, זאת אומרת, חיל-הים נזעק להציל אותה, ואנחנו היינו האוניה ה"available" באיזור הזה, באיזור הצפון והוצאנו אותה ממש מול חופי-סוריה,

ש. טריפולי

ת. טריפולי. זו היתה פעולה מאד מאד מוצלחת, של ימאות. בלי קשר עם פעילות של צי-מלחמה. פעולה ימית. תפסנו את הספינה, גררנו אותה, הבאנו אותה לחיפה וליבנו היה טוב עלינו

ש. מאד מרגש

ת. כן, באמת מרגש אין ספק. זאת אומרת, בין היתר עסקנו גם בפעולות כאלה, הזדמנה גם פעולה כזאת.

פעולה אחרת שהאוניה הזו השתתפה במסגרת לחימה היתה בסוף דצמבר ב-30 או ב-31 לדצמבר, או כבר ב-1 לינואר, כמה ספינות מצריות, כמה אוניות מצריות עשו שוב איזה שהוא "פארד" בחופי הארץ, והיה מפגש, והנסנו אותם פשוט מהארץ במסגרת פעילות של ה"שייטת".

ש. בלי כוחות אוויר?

ת. בלי כוחות אוויר. כל ה"שייטת" ופה היה נסיון לנצל את הנשק שיש לנו, שיש לאוניות, שיש לאוניה הזו - סירות הנפיצות, כתותחים, וזה היה מישגה, וזה הוכח כמישגה, כי זה לא בנוי לזה. אנחנו רדפנו אחרי האוניות ובמקום לירות עם תותחים, זאת אומרת, ירו בנו עם תותחים, אמרנו: אוקיי, אנחנו נוריד, יורידו אחת מהסירות מהאוניה הזאת, והיא תרוץ אחרי האוניות המצריות ותטביע אותן. זה לא הצליח כמובן.

אני צריך, אני חייב לומר, אנחנו היינו מאד מאד לא בעלי-ידע גם בנושא זה וגם בנושאים אחרים, זאת אומרת, למדנו על בשרנו, באמת, כל הצי, למדנו על בשרנו, שהמשא הזה איננו בר-ביצוע כתותח או כתותחים, אלא על-פי אותו מקרה, כפי שהיה בפעולה הקודמת. מטרות ניידות. באים אליהם מגיעים אליהם ותוקפים אותם.

זאת היתה למעשה הפעולה האחרונה שהיתה, שאני השתתפתי עם "בן הכט" עם ה"שייטת", עם ה"בן הכט", אני אומר, עם ה"שייטת", במסגרת מלחמת העצמאות, כי מיד אחרי זה לא היו פעולות מלחמה. המלחמה נגמרה, אם כי רשמית היא לא נגמרה, אם כי עם מצרים וזה היא נפסקה אחרי ינואר, וזו היתה הפעולה האחרונה.

אני במסגרת חיל-הים, כבר בפברואר, 1949, בפברואר 1949, החלטתי שאני לא נשאר, לא נשאר בצה"ל, מספיק לי כבר להיות בצה"ל, כי התחילה כבר להיות, התחילו "להתבשל" מה שנקרא שירות קבע והחתימו אנשים מי רוצה ללכת לשירות קבע, ואני החלטתי, אני אגמור את השירות שלי, שירות החובה שיש לי לגמור אותו, ואני, וירדתי מהאונייה.

ירדתי מהאונייה והלכתי התמניתי להיות קצין הדרכה ב"שייטת", לא ב"שייטת 13" אלא ב"שייטת 1" קצין הדרכה, קראו לזה: קצין הדרכה בים. קצין הדרכה ימי. שמואליק טאנקוס, האלוף טנקוס, אז הוא עוד לא היה אלוף, אם אני לא טועה, כן אלוף אז? היה ראש מחלקת הדרכה בחיל-הים, ישב בסטיל-אמריס, כל מיפקדת חיל-הים היתה בסטיל-אמריס, החל מ-1 ביולי, ומכיוון שהיו נטיות גם להדרכה, נתמניתי להיות קצין הדרכה ב"שייטת" - "שייטת 1", וזה היה התפקיד שלי, למעשה, עד לגמר השירות שלי בחיל-הים, כי השתחררתי באוגוסט-ספטמבר 1949, עם צו גיוס צו 8 משהו כזה, עסקתי בהדרכה, ממש בהדרכה.

חזרתי אחר-כך לחיל-הים כעבור שנה. חזרתי לחיל-הים כי לא יכולתי להיות בחוץ, אם כי היו לי דברים טובים מאד, הייתי בכפר גלעדי, פיתוח, טרקטורים וכל מיני דברים כאלה

ש. מה זה פיתוח?

ת. פיתוח שטח,

ש. פיתוח קרקע

ת. הארץ התפתחה. כי עד אז במשך שש שנים הייתי ממש בתוך העניינים, ברומו של עולם, עם כל נושא ההעפלה, ונושא חיל-הים, כן? ופתאום אתה נכנס לאיזה שהוא, ופתאום נעשים דברים, קשה היום לתאר. אנחנו לא כל כך מתרגשים, מתרגשים קצת על איזה שהיא פעולה גדולה, אבל, כי התרגלנו, אנחנו כבר מדינה, אנחנו עם, יש לנו ידע ויש לנו יודעים, אבל אז הכל היה מאפס. הכל התחיל מאפס, ונעשו דברים ויום-יום הביאו עולים, אלפים של עולים שהגיעו לארץ, והיתה התפתחות בארץ בלתי רגילה, מבחינתנו, והקמת המדינה היתה תהליך מתפתח. קשה היה לי להיות בחוץ ולכן חזרתי חזרה לחיל-הים.

* * *

אני רוצה לפני שאני ממשיך הלאה עם, במה עסקתי בחיל-הים, אני רוצה לחזור אחורנית קצת לדצמבר-ינואר, דצמבר 1948 - ינואר 1949. מכיוון שיש דברים שהם קצת, צריך באיזה שהוא מקום שהם ייזכרו.

היה מפקד לחיל-הים, שמו היה פול שולמן. הוא היה קברניט, היה קברניט, והנה, לקראת סוף המלחמה, בינואר או משהו כזה, הוחלט למנות מפקד חדש לחיל-הים, והביאו יהודי ששמו שמיר, אלוף שמיר.

אלוף שמיר עסק בכל מיני תפקידים לפני זה, הוא היה מפקד לטרון, והיה מפקד חזית, והוא הגיע לחיל-הים. היה גם מפקד בחיל-אוויר, לארגון, "הדביקו אותו", כניראה היה מארגן בעל שיעור קומה, ואני לא רוצה לדון בזה, לא זו הנקודה.

פול שולמן, בסוף המלחמה, קירב לעצמו, שביוזמתו או שבזכותו הגיעו לארץ אמריקאים, מתנדבים אמריקאים, אנשים בעלי ידע בצי, והוא התחיל לכתוב את נוהלי חיל-הים. נוהלי חיל-הים. והנה, הגיע מפקד חדש לחיל-הים, והוא החליט ואמר, אני לא עוזב את חיל-הים, אני נשאר בחיל הים. אני נשאר בחיל-הים. מאוחר יותר, אני, וישב וכתב עם כל מיני מומחים אמריקאיים, קצינים ששירתו בצי האמריקאי, כתב את נוהלי חיל-הים: איך צריך להיות חיל-הים.

אני חושב, שהרבה בזכותו אנחנו התקדמנו די מהר בכל הנושאים בחיל-הים.

זאת אומרת, זה התקבל מה שהוא כתב? ש.

כן, אני חושב שכן, לא היה משהו אחר. פשוט לא היה משהו אחר. והנה, כשהגיע מפקד חדש, אלוף, קברניט - לא אלוף, אז עוד לא אלוף, בחיל-הים לא נקראו אלופים אלא דרגות חיליות, קברניט, אז הוא הוריד את עצמו בדרגה ונהיה סגן קברניט.

לימים התפתח המצב כך, שבין סגן, שבין, הפכו להיות הדרגות שוות לכל צה"ל, ובין סגן אלוף שזה היה סגן קברניט ובין אלוף שזה היה קברניט, הוכנסה דרגה חדשה - אלוף משנה. ולא היה כבר בחיל-הים. היו כבר דרגות כאלה, והוא היה סגן-אלוף וככה הוא השתחרר מחיל-הים, כסגן קברניט - כסגן אלוף.

אני שאלתי אותו כעבור כמה שנים, היינו ביחסים, הייתי איתו ביחסים קורקטיים ויחסים טובים מאוד, כל הזמן, עד יומו האחרון. עד יומו האחרון. שאלתי אותו: למה אתה? תראה, אתה היום סגן-אלוף, אתה כל-כך רחוק מאלוף להיות, מהאלוף, אז הוא אומר:

"תשמע, מכיוון שרציתי להמשיך להיות בחיל-הים, רציתי לפתח את חיל-הים, במה שאני יכול, אחרי שמינו מפקד חדש, אמרתי אני לא יכול להיות אותו דרגה. לא יכול להיות באותו חיל שיהיו שני אלופים, שני מפקדים - לא יכול להיות. אז הורדתי את עצמי בדרגה. חזרתי חזרה לסגן-אלוף",

וככה הוא נשאר. לפני איזה כמה שנים, אחד ממפקדי חיל-הים, העניק לו דרגה, דרגה נוספת, והוא נהיה אלוף-מישנה. נידמה לי, שעשו לו קצת עוול, שלא העלו אותו, כי מעלים אנשים במילואים.

ש. נכון
 ת. נידמה לי שעשו לו עוול שלא העלו אותו חזרה לאלוף. אלוף (מיל.). זה מה שרציתי פשוט שזה יישאר, כאיזה שהוא דוקומנט לגבי פול שולמן.

* * *

כבר הזכרתי קודם שהשתחררתי בספטמבר - אוגוסט-ספטמבר 1949, וחזרתי כעבור שנה לחיל-הים. הוצבתי לים, חזרה לים, כי הייתי איש ים, ב"שייטת 11" שהייתי לרשותה, ואני החלטתי, אם אני חזרתי לחיל-הים, וחיל-הים עדיין לא כל כך מי יודע מה, אני חייב להתחיל ללמוד. להתחיל ללמוד. אז התארגן קורס ב-1951, קורס תותחנות, החלטתי, אני הולך לקורס קציני תותחנות. הלכתי להיות חניך בקורס קציני תותחנות. זה היה קורס "תוצרת עצמית של חיל-הים". תוצרת עצמית של חיל-הים, היה כבר אז בחיל-הים מוסד שנקרא "בסיס הדרכה" שנקרא אז "מחנה הדרכה מרכזי - מה"ד", שהיה בבת-גלים, ושמה היתה אחת המחלקות היתה תותחנות, בין היתר. היו כל מיני דברים, ואם אני לא טועה, בראש המחלקה הזאת, יחידת תותחנות כפי שזה נקרא, ששמה היה קורס היה גם כן יקה-יהודי, ששכחתי את שמו, סוטה, סגן-אלוף סוטה, הוא בא לחיל הים מהתותחנות, מחיל התותחנים.

ש. של הבריטים?
 ת. חיל התותחנים, הוא היה גם אצל הבריטים, הוא בא מצה"ל, מחיל התותחנים הגיע לחיל-הים, אחרי מלחמת השחרור כבר?
 ש. ודאי. אני לא רוצה להתחייב מתי הוא הגיע. אני הלוא לא הייתי שנה בחיל-הים, הייתי שנה בחיל-הים והתחילו קורסים בחיל-הים מתוצרת עצמית, תוצרת עצמית. חיל-הים התחיל לאמן את האנשים שלו. אמרתי, הלכתי לקורס תותחנות, קורס קציני תותחנות, למרות שלא, אף אחד לא חשב שאני אלך להיות קצין תותחנים באחת האוניות, כי אני ברמה יותר גבוהה. אז הייתי כבר ברמה יותר גבוהה. אבל אמרתי לעצמי, אם אני בחיל-הים, כפי שאמרתי קודם, אני צריך ללמוד, יש דברים שאני חייב ללמוד אותם. הלכתי לקורס קציני תותחנות.

אגב, אני חייב להזכיר, לא הזכרתי את זה, כשאני לא הייתי בחיל-הים, בתקופה שאני לא הייתי בחיל-הים, אותו פול שולמן היה אחד הגורמים לכך, שהוא גרם לכך, שהביאו, שמפקד חיל-הים, שמיר, דאז, החליט שכל קציני חיל-הים חייבים לעבור ימי לימוד. ימי לימוד. זאת אומרת, כולם, זה שמע ככה וזה שמע ככה,

ש. פול שולמן עומד מאחורי זה?
 ת. כן. פול שולמן עומד מאחורי זה. יש מי שלא מסכים עם זה, אבל הוא עומד מאחורי זה. זה שהוא בנה את הנושא הזה של חיל-הים.
 ש. וזה היה אמור להביא לאיזה שהיא סטנדרטיזציה?
 ת. לא סטנדרטיזציה אלא ידע מינימלי. ידע מינימלי, זה היה ימי לימוד, אני שכחתי איך קראו לזה אז.
 ש. מבצע ימי-לימוד
 ת. "מבצע ימי-לימוד".

- ש. נתקלתי כבר בכך.
- ת. מבצע "ימי לימוד", שלקחו את כל הקצינים, אני לא הייתי אז בחיל-הים, אבל לקחו את כל הקצינים להעביר אותם, מה שנקרא, "השתלמות ימית", שידעו על מה הם עובדים בחיל-הים.
- אני חוזר חזרה ל-1951. סיימתי את קורס הקצינים, קורס קציני התותחנות, ושוב עליתי לאוניה, במקרה זה היה קי"20 - "ההגנה".
- ש. במה? איזה תפקיד?
- ת. מכיוון שאני לא הייתי שנה בחיל-הים, לי לא היו בעיות - כסגן מפקד. סגן מפקד האונייה. ירדתי ממנה כיוון שהיא הפליגה לארה"ב, ואני לא רציתי להפליג לארה"ב. לא רציתי להפליג בהפלגה הזו, ירדתי ממנה. ועברתי לעבוד ביבשה קצת. הפכתי להיות מפקד בסיס באילת.
- בסיס חיל הים באילת, כי באילת התארגן חיל-הים מיד עם כיבוש אילת. כיבוש אילת היה במרץ 1949, ואז הוצבה שם איזה שהיא יחידה קטנה, מספר סירות, ואני הייתי נידמה לי המפקד השלישי שהגיע לשם ב-1951, ב-1952, כל שנת 1952 הייתי מפקד בסיס אילת.
- לא היו שם דברים מיוחדים, פרט לכך שחיל-הים נתן שם שירותים לצה"ל, שירותים לסוירים במפרץ, דוגמא סיורי ירקון, "מבצע ירקון", שהיו מבצעים כאלה.
- ש. מה זה "מבצע ירקון"?
- ת. הכנה לקראת כיבוש סיני או תפיסת סיני.
- ש. אהה במקרה ש?
- ת. כן, במקרה ש, חיל-הים עסק בזה, כשצה"ל עסק בזה חיל-הים נתן סיוע, הסיוע הימי הלוגיסטי, מה שנקרא, והחזיקו שם את היחידה כמשמר. כמשמר לצרכים האלה. באמת, היתה יחידה, היא לא היתה כפי שהיום יש באילת. לא היה לה משמעות מיוחדת, אלא להיות.
- ש. עם המשפחה היית שם?
- ת. לא. לא. לא הייתי נשוי. הייתי רווק. לא היה לי זמן להינשא. באמת. זו היתה תקופה ציונית עוד בארץ. היום אני די ציוני.
- באילת, אילת היתה אז כולה, לא היו שמה, מעט מאוד אזרחים היו באילת. אנחנו בנינו אז את אילת. אנחנו בנינו אז את אילת
- ש. מה למשל?
- ת. למשל, את יודעת מה? הבנין הראשון שנבנה בחיל-הים. אז.
- ש. וזה על ידי חיל-הים?
- ת. לא. על ידי חיל הנדסה, מה? חיל-הנדסה עשה שם הרבה מאד דברים
- ש. עבור חיל-הים
- ת. עבור חיל-הים. כן.
- ש. באותו מקום שהיום הבסיס?
- ת. כן. כן. אותו מקום, הוא התפתח קצת יותר הלאה, קצת יותר דרומה. אבל יותר, הוא היה בסיס קטן.
- היה שם מספר סירות
- ש. ..ביבשה הם הגיעו?

ת. ודאי דרך היבשה. בהחלט. "מעלה עקרבים" לא היה שום דבר אחר. רק "מעלה עקרבים". רק "מעלה עקרבים". לחיל-הים היו אז בסיסים בעוד כמה מקומות כמו בסדום ובעין גדי, שאותו מפקד בסיס המפרץ, מפקד אילת, זה נקרא "מפקד איזור ים-סוף והמפרץ", כך קראו לזה, שלט גם על סדום ועל עין-גדי. היו חוליות, חוליות משמר, "פליטין-ביאנג" [682] מה שנקרא. לעת מצוא. אם צריך. צה"ל צריך משהו, דוגמא, בעין-גדי ובסדום הם עסקו בבסיס [סטוק] מזון ומצרכים למוצבים, למוצבים של צה"ל. ובעצם עסק בכל מיני שירותים כאלה של בטחון, של בטחון האיזור הזה.

הייתי שנה באיזור ים-סוף,

ש. איזה סירות היו? קטנות? לא היתה אף אונייה נכון?
 ת. לא היתה. היתה ספינת משמר. שמה היה "... לא משנה, אני אזכר. אני אזכר, "בר-גאורא". שמה היה "בר-גאורא".
 אני כבר היזכרתי, אם צה"ל היה צריך לקחת סיירים לאורך החופים, חופי האוייב, לצורך אותו מבצע "ירקון", אז חיל-הים עסק בזה, כן? הנחית אותם וכך הלאה.

מאוחר יותר, אז כשעזבתי את המפרץ, את אילת, ים סוף, חזרתי חזרה לצפון כאן, ועליתי שוב לים לאוניה ששמה ק'32, "מיזנק", גם בתפקיד של סגן-מנהל האוניה
 ש. מי היה המפקד?

ת. המפקד בתקופה שלי היה יצחק דוידוביץ והיום שמו יצחק, אני אחר כך אזכר בשמו. לא זוכר כרגע את שמו. אני רשמתי אותו. אחר כך אראה לך מי זה היה.
 שירתתי שוב שנה על האוניה הזו ועליתי למטה, למחלקת מבצעים. כקצין תיכנון מבצעים. בתקופה זו התארגן קורס מטה, "פיקוד ומטה" של חיל-הים, בכלל בצה"ל התחילו אז קורסים והשתלמויות, והלכתי לקורס הראשון של "פיקוד ומטה" בחיל-הים של חיל-הים,

ש. מי היה המארגן?

ת. שלמה הראל, שלמה הראל אירגן

ש. שלמה אירגן את הקורס ?

ת. כן, הוא היה מפקד הקורס. אחרי הקורס הזה, אחרי ששירתתי במחלקת מבצעים, ירדתי שוב לים כמפקד "אחי נוגה", שהיתה אוניית-אם של "שייטת 13". לא "אחי נוגה" של היום,
 ש. "אחי נוגה" הראשונה?

ת. לא. השנייה. השנייה כבר. "אחי נוגה" הראשונה יצאה מכלל שימוש בשנות ה-1950-1951, סליחה, ב-1952, משהו כזה, וב-1953 הגיעה "אחי נוגה" המחליפה ושמה היה ק'22, וזאת על שם אותה - המספר נלקח מאותה אוניה "התקווה", שמשפרה היה ק'22. כן?

ש. לקחו את השם מאוניה אחת ואת המספר מאוניה אחרת?

ת. נכון.

ש. זה לא מבלבל?

ת. זה לא מבלבל. זה אולי מבלבל את האוייב, אבל לא, אין לזה כל סיבה. אין לזה משמעות. זה לא.

אבל רצו איזה שהוא רצף, מי שהחליט רצה איזה שהוא רצף. כשהיית "התקווה 22" היא לא היתה בחיל-הים בכלל, היא היתה שבוע ימים בחיל-הים. לא יותר.

שירתתי על ה"נוגה", "נוגה" היתה שוב אונית-אם של "שייטת 13", וכאן אנחנו כבר הולכים ל-1955. "שייטת 13" התפתחה מאוד-מאוד והתחילו קשרים עם צרפת, ועם אנגליה בתקופה זו כבר, רכשנו משחתות-באנגליה, משחתות של חיל-הים, וזו פעם ראשונה שיצאו כאונייה לאימונים עם צי, עם צי חיצוני החוצה, "אחי נוגה" עם "שייטת 13" הפליגה לצרפת לאימונים של חודש ימים לאימונים של "שייטת 13" לא של האונייה, של "שייטת 13"

ש. והייתם רק אונית-האם?

ת. כאוניית-אם, ודאי.

עם הקומנדו הימי הצרפתי. שירתתי על האונייה הזו עד "מבצע קדש" - כולל "מבצע קדש".

אחרי "מבצע קדש", בדיוק כל הפעילויות של חיל-הים, של "שייטת 13" עם האונייה הזו.

ב-1957 ירדתי מהים ועליתי שוב למטה, למחלקת מודיעין

ש. רגע, בתקופה שהיית על ה"נוגה",

ת. כן?

ש. היו ל"שייטת 13" פעולות מבצעיות?

ת. היו פעולות, מרביתן היו פעולות אימונים, לא היו מבצעיות. ב"מלחמת קדש" היו מספר פעולות: פעולות בסיני, בצפון סיני. כן. היו מספר פעולות.

את ודאי תקבלי אותן מ"שייטת 13" באופן יותר מדויק ובאופן יותר מדויק.

אני רק מזכיר את זה, כדי שמי שיעשה אחר-כך את פעולת התחקירים ידע שיש דבר כזה. כן, יש דבר כזה. הצלבה, הצטלבות.

ירדתי שוב לחוף, עליתי למטה לעבוד ב-1957, במחלקת "מודיעין", מה שנקרא "מחקר מודיעין", כראש מדור "מחקר מודיעין".

ש. מה זה בדיוק? מה עשית בדיוק? מה היא עשתה?

ת. מודיעין ימי. אחראי על הנושא של מחקר מודיעין ימי.

ש. הגיעה אליך אינפורמציה ואתה

ת. כן, כן, הגיעה לענף, זו מחלקה, ענף הוא גדול, ואני ריכזתי את הנושא הזה.

לצורך זה הלכתי ללמוד, שוב, קורס ארצי-ישראלי, יש קורסים שחיל-הים יצר לעצמו, ויש קורסים שהוא השתמש בצה"ל -

ש. כלל-צה"לי?

ת. כלל-צה"לי, עברתי קורס מודיעין גבוה בצה"ל, במסגרת של חיל המודיעין ושירתתי במסגרת זאת כארבע שנים במודיעין.

במודיעין בכלל זו תקופה שצריך שתהיה בה הרבה זמן כדי שתוכל לתת פרי טוב, אם אפשר במקומות אחרים לעבוד שנתיים ולהיות בשל בתפקיד, כעבור חצי שנה. במודיעין זה קצת מסובך יותר, קצת שונה.

בתפקידים מסויימים במודיעין נמצאים אפילו יותר מארבע שנים, הרבה יותר מארבע שנים. הייתי כראש מדור מחקר מודיעין

ש. מודיעין הקשור למה?

ת. מודיעין ימי. מודיעין אך ורק על פעילות אויב. איסוף חומר מודיעיני, ומחקר שלו. זאת אומרת, לדעת את האויב. לא רק מה שיש להם, איך הם נוהגים, מה הטקטיקה שלהם, זאת אומרת, כל מה שצבא צריך לדעת על האויב, במסגרת הימית, שחיל-הים עסקה.

אחרי ארבע שנים, זה כבר היה 1962, 1961-1962, ירדתי חזרה לשדה ולים, במסגרת ששמה "גדנ"ע ים", אבל לא לצורך "גדנ"ע ים" אלא לצורך גיוס והכשרה קדם-צבאית לחיל-הים.

זה התחיל תהליך, לא אני התחלתי בו, זה התחיל כבר ב-1958-1959, יהודי בשם זאב פריד,

ש. זאב פריד?

ת. כן. מגייס באמצעות, בעכו הוא גר עכשיו, היה חיפאי, הוא אחד מיורדי הסירה, מהקבוצה הזו שאנחנו מכירים אותה בשם "כ"ג יורדי הסירה", שלא הפליג. לא הפליג. אחרת הוא לא היה פה.

הוא התחיל בנושא הזה ששמו "הכנת קדם גיוס הכנת ימאים חיילים לחיל-הים". לחיל-הים היתה תמיד בעייה: זה היה חיל קטן, היה צריך מעט מאוד אנשים לכל דבר. אי-אפשר היה לעשות קבצים גדולים במסגרת צה"ל, וזה היה תמיד ספציפי, טבח ימי, קשר ימי, אלחוטן ימי, הכל ספציפי. גם תותחן ימי. כן. ואז היה צריך פה עשרה אנשים, פה שנים-עשר אנשים, ולחיל-הים היו בעיות בנושא זה, מבחינת סדר של כח-אדם, ואז נוצר בצה"ל איזה שהוא הסדר שחיל, כמו חיל-אוויר, חיל-הים יכולים לגייס לעצמם לפני הגיוס אנשים להכשיר אותם, להכשיר אותם, כיוון שצריך הרבה יותר זמן להכשיר אותם

ש. אבל לאחר בית-הספר?

ת. ודאי לאחר בית הספר, היה חייב להיות בר-גיוס. אתה לא יכול לקחת מי שהוא לא בר-גיוס. אם לא היה מתגייס, היה בר-גיוס, במסגרת, לכן זה הולבש על מסגרת "גדנ"ע-ים" ואלה היו קורסים של חצי שנה בדרך כלל, ואם הוא גמר והצליח בקורס, וחיל-הים רצה אותו, את הבחורציק הזה, אז חיל-הים גייס אותו לחיל-הים. אבל זה היה די פרטיזני, כי חיל-הים גם גייס לעצמו. "שייטת 13", מקדמת דנא, מאז 1948 גייסה לעצמה לוחמים, בקיבוצים, במושבים, לא דרך צה"ל, באופן עצמאי.

בשנות החמישים האחרונות - 1958-1959, זה התחיל להתמסד הדבר הזה, והגיעו לידי צורך, שצריך שיהיה איזה שהוא גוף שירכז את כל הגיוסים, גם של "שייטת 13" גם של חובלים, וגם של כל יתר הקורסים, ואז הוחלט להקים יחידה ששמה היה "יחידת גיוס להכשרה קדם-צבאית".

ב-1962 הוקמה יחידה כזו, אני נתמנית להיות מפקד היחידה, ב"גדנ"ע ים", והיחידה הפכה להיות "יחידת גיוס והכשרה קדם-צבאית", שהיא במסגרת ישבה בבה"ד חיל-הים, בסיס הדרכה של חיל-

הים, ובמסגרת חיל-ים היחידה הזאת גייסה את האנשים, בחנה אותם אם הם, אם יש להם את המוטיבציה, את היכולת, את הנתונים למקצועות האלה. בחנה אותם, ביחידה הזו היה לנו חוליה פסיכולוג בין המאבחים הפסיכוטכניים, השתמשנו ברופאים של היחידה

סוף קלטת מס' 1 צד ב'

תחילה קלטת מס' 2

כפי שהזכרתי כבר בקלטת הקודמת, ב-1962 ירדתי באמת ליחידה ששמה "גדנ"ע-ים", במטרה להפוך אותה ליחידת גיוס והכשרה קדם-צבאית. זאת אומרת, היינו מגיעים לבסיס הקליטה של צה"ל, תל-השומר, ומפרסמים שאנחנו רוצים מתנדבים לצוללות, חובלים, ל"שייטת 13" וליתר המקצועות, והיתה לנו חולייה, שהיא חולייה מאבחנת, כללה כפי שאמרתי: פסיכולוג, מאבחנות פסיכוטכניות שקבעה מי, למי יש לו הנטיות או מוכשר או יכול ללכת למקצועות אלה ואלה. שהוכרו כמקצועות התנדבות ולצד אותם קורסים קדם-צבאיים, שניהלנו, שהיחידה הזאת ניהלה כבר מ-1958. היום זו יחידה גדולה מאד בתל-השומר, זו יחידה גדולה מאוד, והיום למעשה, אני לא צריך להסביר את זה, יש חיל-הים במסגרת של הכשרה קדם-צבאית כמעט את כל המקצועות שלו הטכניים, שאף פעם לא חלמו על כך, אבל זה התחיל לא מהיום, זה התחיל כבר מ-1962.

ביחידה הזו הייתי, אם אני לא טועה, שנתיים ביחידה הזו, ועליתי חזרה למטה, לדבר שנקרא "תנאי שירות", אנחנו איש שירות בכח אדם, עסקתי ארבע שנים אחרונות בחיל-הים, במסגרת ענף הפרט, כל מה שהפרט זקוק לו, פרט להדרכה מקצועית. הדרכה מקצועית היה ענף אחר. פה לא היו הרבה מאוד, היו טרגדיות גדולות של המלחמות - מלחמת ששת הימים. השתחררתי מחיל-הים ב-1968, לאחר "מלחמת ששת הימים", אם כי הייתי אמור להשתחרר שנה לפני זה, ב-20 למאי, קצת לפני פרוץ המלחמה ב-1967, עמדתי להשתחרר, וכבר אז עסקתי בבניית המוזיאון, מוזיאון ההעפלה" בחיל-הים.

השתחררתי ב-1968, למעשה אחרי "מלחמת ששת הימים", חיל-הים גדל והצרכים גדלו מאוד מאוד, כמו שכל צה"ל, וקצינים וחיילים נתבקשו להמשיך ולשרת. אני המשכתי לשרת עוד שנה וזה התאים לי לתכניות שלי, כי כבר חצי שנה לפני שעמדתי להשתחרר, אז עסקתי בשני נושאים בו-זמנית: הייתי בחיל-הים, ענף של "תנאי-שירות", ראש "תנאי-שירות" ועסקתי בהקמת "מוזיאון ההעפלה של חיל-הים", לקראת שיחרורי מצה"ל. אז היה נוח לי, כאיש חיל-הים לעסוק בנושא הזה, לפתח את המוזיאון הזה, ולהמשיך לעבוד בחיל-הים עוד שנה.

השתחררתי ב-31 לאוגוסט 1968 ואלה דברי עד לשאלות - אם יש שאלות.

ש. כשהשתחררת עסקת במשרה מלאה ב"מוזיאון ההעפלה"?

ת. כן.

הייתי מושאל בתקופה הזו, כשהייתי בחיל-הים, הייתי מושאל באופן רשמי למשרד הבטחון - ללא תשלום, בהתנדבות, במטרה לעסוק, כי נבחרתי לפרוייקט הזה על-ידי משרד הבטחון, הצעתי את עצמי ונבחרתי, לקראת ההשתחררות שלי מצה"ל, עליתי על גל כזה

ש. יפה

ת. כן

ש. ואחר כך היית עובד של משרד הבטחון?

ת. כן מאוגוסט, ספטמבר 1968 עד לפני חמישה חודשים.

ש. לא מעט זמן.

ת. אני פיתחתי את המוזיאון הזה, הקמתי אותו.

ש. וזה חלק, יש, זה חלק ממערך של מוזיאונים

ת. נכון, בהתחלה זה נקרא "מוזיאון צה"ל", היום זה אחד המוזיאונים של משרד הבטחון, יש לנו כיום עשרה מוזיאונים, ומוזיאון, זה היה המוזיאון היחיד שמשרד הבטחון הקים אותו, משרד הבטחון קלט עד אז וסייע לא מעט למוזיאון ההגנה, ולמוזיאון הלח"י, ולכל המוזיאונים. זה המוזיאון היחידי הראשון, שמשרד הבטחון הקים אותו מהתשתית. מהתשתית. אני הייתי זה שניהל את הפרוייקט הזה.

סוף קלטת ב' עד 073